

JUDITH & INGVAR TORVIK

Kunsten å leve sammen

PROKLA-MEDIA
UNGDOM I OPPDRAGS MEDIA-ÅVDELING

INNHold

FORORD 5

1 VEGEN TILBAKE TIL DET TAPTE PARADIS 9

Guds ord er vegen (eller kartet) 9

Guds mål for ekteskapet 11

Illustrasjon til 1. Mosebok 1:26 12

Hvilket bilde skal vi fremstille? 13

Guds mål for mennesket er at det skal oppleve seg elsket! 15

Livets tre og Kunnskapens tre 16

Trening gjør oss sterke 18

Holdninger 20

Modelltanken i Bibelen 20

Legg vekt på prosessen 21

Mangfoldet 22

Mannens hovedoppgave 23

Kvinnens hovedoppgave 24

«I det dere lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere» 25

ARBEIDSOPPGAVE 1 27

DE TI BUD 28

2 DERFOR SKAL MANNEN FORLATE SIN FAR OG SIN MOR ... 30

Frukten av syndefallet 31

Hva når noen har syndet mot deg og ikke ber om tilgivelse? 35

Fedres misgjerning arves 37

Helbredelse fra sår i fortiden 39

Hedre din far og din mor... 44

ARBEIDSOPPGAVE 2 49

3 OG HOLDE SEG TIL SIN HUSTRU ... 50

Det er den du velger som er den rette i ditt liv! 51

Den beste barneoppdragelse er at ektefeller prioriterer hverandre 52

Gjensidig tillit er en forutsetning for å vokse sammen 52

Hva innebærer det å være trofast? 54

Kriser er muligheter til å vokse 56

Når synd ikke blir gjort opp, fører det til harde hjerter 57

Trygghet er en forutsetning for fellesskap 58

KUNSTEN Å LEVE SAMMEN

Copyright: Judith & Ingvar Torvik

Bibeltekster: Det Norske Bibelselskap 1978/85

Omslag: Cybium AS – www.cybium.no

Layout & typografi: Asbjørn Evensen

Trykk: AIT Otta AS

Papir: Ensolux Creme 90 g 1,6

Papir omslag: Cromocard 240 g

Skrift i hovedtekst: «Minion» av Robert Slimbach

Skrift i illustrasjoner: «Myriad» av Robert Slimbach & Carol Twombly

Skrift i kapiteltitler: «Charlemagne» av Carol Twombly

Skrift i oppgaver: «TheSans» av Lucas de Groot

Første opplag: Juli 1997

Andre opplag: Juli 1999 (revidert utgave)

Tredje opplag: Juni 2002

ISBN 82-7199-186-8

Konsekvensen av brutte relasjoner	59
De daglige valgene	59
Brudd fører lett til hat og fiendskap mot det annet kjønn	60
Hva er kjærlighet?	61
Seksuallivet som barometer	61
Offentlighet gir sosial støtte og velsignelse	63
Homofilt samliv er troskap på avveie	63
SAMLIVETS LOVER	65
ARBEIDSOPPGAVER 3	66
4 OG DE TO SKAL VÆRE ETT KJØD	67
Vi er skapt til mangfold	67
Forskjellighet, en ressurs	68
Mannens ansvar (se også side 23)	69
Kvinnens ansvar (se også side 24)	70
Forskjellighet er utfordrende	73
Utvikle den enkeltes gaver	76
Vi skal oppdra barna til selvstendige mennesker	79
Utvikle mangfoldet	82
Finn frem til en felles tjeneste	83
Planlegg å ha det morsomt og festlig sammen	83
Samspelet mellom generasjonene	84
Hvor står dere idag?	87
ARBEIDSOPPGAVE 4	89
TI BUD TIL FORELDRE	91
5 DE VAR NAKNE, BÅDE MANNEN OG HANS HUSTRU, MEN DE SKAMMET SEG IKKE	92
Følelser og sak	93
Trygghet, en forutsetning for god kommunikasjon	95
Vær sanne og ekte	96
Den aktivt lyttende	97
Direkte kommunikasjon	98
Kommunikasjon kan læres	99
Vi har autoritet til å løse og binde	101
Sett av tid for kommunikasjon	101
Sex i ekteskapet	102
ARBEIDSOPPGAVE 5	106
RÅD FOR UNGE FORELDRE I BARNEOPPDRAGELSE	107
GRUNNREGLER FOR NYBAKTE EKTEFOLK OG FORELDRE FRA ELDTREGENERASJONEN	108

FORORD

Dette heftet er bygget på de grunnleggende leveregler vi finner i Bibelen. Tar vi oss tid til å studere historien, ser vi at i de perioder hvor folk innrettet sitt liv etter Guds lov, ble hele samfunnet forandret i positiv retning. Hans Nilsen Hauge ble leder for en virkelighetsnær vekkelse i begynnelsen på 1800-tallet som la grunnlaget for at vi kunne bli en selvstendig nasjon i 1905. Vår grunnlov fra 1814 står som en bauta i så måte, og loste våre forfedre gjennom vanskelige tider frem til vår selvstendighet.

Da Gud hadde skapt menneskene i sitt bilde, med alle de forutsetninger som skulle til for at de skulle være et sant bilde av Han, står det at han så på sitt skaperverk og utbrøt: «*Det er såre vel!*» For å bevare denne tilstanden ga Gud menneskene noen enkle leveregler. Ved hjelp av disse reglene vil Gud vise oss veien til et harmonisk samliv.

Slik lyder reglene:

Visjonen 1. Mosebok 1:26 :

«*La oss skape mennesker i vårt bilde, som et avbilde av oss!*»

- 1 *Derfor skal mannen forlate sin far og sin mor*
- 2 *og holde seg til sin hustru*
- 3 *og de to skal være ett.*
- 4 *De var nakne, både mannen og hans hustru, men de skammet seg ikke. 1. MOSEBOK 2:24.*

I industrien snakker vi om «Pareto-prinsippet». Det sier at det er tjue prosent av innsatsfaktorene som gir åtti prosent av utbyttet. Vår erfaring etter å ha arbeidet med konflikter i ekteskap og samliv siden slutten av 70-årene, er at disse levereglene, som er nevnt over, representerer de tjue prosentene av forholdsreglene som gir åtti prosent utbytte. Eller omvendt: åtti

prosent av alle problemer vi støter på har sin rot i brudd på en eller flere av disse levereglene.

Det gjør det genialt enkelt, og samtidig så utfordrende. Det summerer seg oftest opp til spørsmålet: Vil vi gjøre Guds gode vilje, for så å erfare velsignelsen? «*Om noen vil gjøre min himmelske fars vilje, han skal kjenne om læren er av Gud eller om jeg taler av meg selv*» sa Jesus i Johannes evangelium 7:7.

Judith og jeg har prøvd disse reglene i våre egne liv. Det har tatt tid å komme frem til en erkjennelse av hva de innebærer. Vi må si med Paulus:

«... *Ikke at vi allerede har grepet det, men vi higer mot det, i håp om å vinne seierskransen.*» Vi kan si at vi sammen har fått smake av det gode livet Gud hadde tenkt for oss, derfor brenner vi etter å gi det videre.

Samliv er et fag

Samliv kan læres og leves ut. Det kan gis videre som en god arv til de slekter som kommer etter gjennom gode forbilder. Og hjemmet er den arena hvor alle må gå opp til eksamen. Nest etter Gud vil jeg gi ære til min kjære medhjelp Judith. Hun har siden 1960 stått trofast ved min side. Det har gjort det mulig å trenge inn i den visdommen som Herren har for de som er trofaste. Uten hennes innsats ville dette heftet i beste fall vært tom teori. Nå er våre liv den beste referansen vi kan oppgi. Vi ønsker å fremstå i all ydmykhet som gode modeller. Vi ønsker at våre liv skal bære vitnesbyrdet: «Herrens kraft ble fullendt i skrøpelighet.»

Guds ord er som en veg. Den skal gåes på. Det er ingen hjelp i å stå ved siden av og beundre den, eller å fortelle hvor fin den er. Den blir bare til nytte når den blir brukt til det den er tenkt til.

Vi har prøvd den, og kan forsikre at den fører til livet! Derfor gir vi stafettpinnen videre – til alle dere som lengter

Guds ord er som en veg. Den må gåes på for å nå målet!
«*De forkastet Herrens veg, hva hjelper da deres visdom?*»
Jeremia 8:9–12.

etter å finne tilbake til Guds opprinnelige plan med deres liv. Jesus sa: «Salige er de som hungrer og tørster av hjertet, de skal bli mett!» Vi ønsker dere alle: God appetitt!

Vi gir det også videre på den måten at du er fri til å bruke og kopiere dette heftet, også i stor skala, så lenge det skjer i helhet og uten fortjeneste. Vår innstilling har alltid vært: *Kopiering påbudt!*

Hefтет må leses i sammenheng for å få den rette forståelse. Blir du velsignet av det du har lest, eller har forslag til forbedringer, setter vi pris på om du skriver til oss.

JUDITH & INGVAR TORVIK
Adresse: Rådyrvegen 73, 3925 Porsgrunn
E-post: ingvar@torvik.net
Hjemmeside: www.ingvar.torvik.net
Telefon: 35 56 74 01

VEGEN TILBAKE TIL DET TAPTE PARADIS

Mange har sikkert tenkt når de leser Bibelens skapelsesberetning: «Tenk om vi kunne kommet tilbake til paradiset». For de fleste blir det en utopisk drøm, og mange avfinner seg med at de lever i tiden etter syndefallet, og er dømt til å leve i en ufullkommen verden. Men vi har gode nyheter til deg: Bibelen forteller at i Kristus har Gud åpnet en ny adgang tilbake til fellesskap med Gud og hverandre.

Guds ord er vegen (eller kartet)

I Matteus 22:29 sier Jesus: «Dere farer vill fordi dere ikke kjenner skriftene.» Da blir det viktig å studere Guds ord for å finne ut hva vi kan gjøre. Er det virkelig håp om et bedre liv allerede her på jorden?

Til alle tider har vekkelse vært preget av at man fant tilbake til Guds ord. En slik vekkelse leser vi om i 2. Krønikebok 34:15. De fant igjen lovboken under en opprydding i tempelet, og fordi kongen fattet interesse for det som sto i den, påvirket han hele nasjonen til å vende om.

2. KRØNIKEBOK 34 «Da tok Hilkia til orde og sa til riksskriveren Sjafan: «Jeg har funnet en lovbok i Herrens hus.» Og han gav boken til riksskriveren. ... Så fortalte han kongen at presten Hilkia hadde gitt ham en bok. Og han leste opp av boken for kongen. Da Josjia hørte det som stod i loven, flerret han klærne sine. Så gav han denne befaling: «Gå og søk råd hos Herren for meg og for dem som er igjen i Israel og Juda, om innholdet i denne boken som er funnet. For stor er Herrens harme som har flammet opp mot oss, fordi våre fedre ikke har holdt Herrens bud og ikke gjort alt det som er skrevet i denne boken.» Så gikk han opp til Herrens hus. Han leste opp for dem alt det som stod i paktsboken som var funnet i Herrens hus. Kongen stod på sin plass og sluttet en pakt for Herrens åsyn: Folket skulle følge Herren og holde hans bud, lovbud og forskrifter av hele sitt hjerte og hele sin sjel. Slik skulle de oppfylle alle paktens ord som var skrevet i denne boken. Så lot han alle som fantes i Jerusalem og Benjamin, gå med i pakten. Og innbyggerne i Jerusalem levde etter pakten de hadde sluttet med Gud, sine fedres Gud. Josjia fjernet all styggedommen fra alle israelittenes landområder, og sørget for at alle som fantes i Israel, dyrket Herren sin Gud. Så lenge han levde, vendte de seg ikke bort fra Herren, fedrenes Gud.»

Vi overlater til den enkelte å lese videre for å se hva resultatet av denne vekkelse førte til for folket gjennom en leder som tok ansvar.

For Judith og meg har det blitt viktig å studere Guds forordninger til menneskene før syndefallet. Noen av de mest grunnleggende prinsippene for samliv er gitt nettopp i de to første kapitlene i Bibelen. Da er det viktig å forstå at Guds ord beskriver «åndelige lover» som virker enten man tror på dem eller ikke. Det er som med tyngdeloven. Det er ikke mulig å bryte den, men du blir knust om du ikke tror på den og

hopper ut av vinduet fra stor høyde. Johannes evangelium 7:17 sier at det er de som gjør etter Guds ord som får erfaringene.

Guds mål for ekteskapet

1. Mosebok 1:26 sier at Gud ønsket at mann og kvinne skulle være et levende bilde av Gud på jorden. Det skulle være slik at hver ny generasjon skulle ha en modell av Guds natur foran seg i sine foreldre.

Gudsbildet skulle komme til uttrykk i samspillet mellom mor og far. På hebraisk heter mann og kvinne ISH og ISHA. Skissen (les fra høyre mot venstre) fikk jeg forklart av en jøde på en av våre weekender: Den illustrerer at dersom man setter sammen

det guddommelige element fra mannen og kvinnen, blir det uttrykket for Gud (Jahve). Det som da gjenstår er (ESH – ILD) Men uttrykket «som et bilde av oss» skrives nettopp som en kombinasjon av Jahve og ild.

Det går som en rød tråd gjennom hele Bibelen at den beste måte å lære på er nære relasjoner til gode forbilder og modeller.

5. Mosebok 6:6–7 sier at det er mens vi utøver vårt virke, at vi skal lære våre barn ved praktiske eksempler og illustrasjoner hentet ut av hverdagen.

Gud fremholder i skapelsesberetningen den spesielle forutsetning for skaperkraft det ligger i samspillet mellom mann og kvinne.

Vi er altså kalt til å være et lys som synliggjør Gud på jorden gjennom de relasjoner vi har til hverandre.

MATTEUS 5:16 «Slik skal også deres lys skinne for menneskene, så de kan se de gode gjerninger dere gjør, og prise deres Far i himmelen!»

Modellen viser at det er når vi står sammen som mann og kvinne at vi har muligheten til å gjenspeile noe av Guds vesen i vår hverdag. Dette er grunnmodellen. Alt samliv mellom mennesker skulle videreføre denne tanken. Et bilde kan selv sagt aldri bli som virkeligheten, men det kan på en god måte få frem hovedtrekkene ved «originalen». En hebraisk utlegning av dette er at vi skal være Guds «skygge» på jorden.

Illustrasjon til 1. Mosebok 1:26

Figuren viser en oljelampe slik de ble brukt på Jesu tid. Lampen er et bilde på oss. Ilden omsetter energien i oljen (Den Hellige Ånd) til lys og varme. Flammen, som er et bilde på vår vilje, kaster lys over Guds ord, som bildet viser – ved at vi illustrerer ordet i praktisk handling.

1. JOHANNES BREV 1:1 «Det som var fra begynnelsen, det vi har hørt, det vi har sett med våre øyne, det vi så og våre hender tok på, om det bærer vi bud, om livets ord.»

Guds ord er sammenlignet med vann. Uten vann kan det ikke bli noe liv.

1. MOSEBOK 2:4–6 «Dette er fortellingen om himmelen og jorden da de ble skapt. På den tid Herren Gud skapte jorden og himmelen, fantes det ikke en busk på jorden, og ennå hadde ikke et grønt strå grodd fram. For Herren Gud hadde ikke latt det regne på jorden, og det var ingen mennesker til å dyrke den. Men en kilde sprang fram av jorden og vannet hele marken.»

Det var ikke Guds plan å detaljstyre menneskene, men ved at vi tenker som han, skulle vi handle som han. Jesus presiserte at livet vårt skulle være som salt i hverdagen. På samme måte som saltet forhindrer maten å bli ødelagt, skulle våre liv påvirke omgivelsene til harmoniske samliv. Bildet skal synliggjøres midt i en praktisk hverdag, mens vi utfører de nære og livsnødvendige gjøremål. Intellektuelle budskap som fort blir tom teori, går tapt med den generasjonen som formidler budskapet, men budskap som leves ut av levende modeller arves fra slekt til slekt.

Hvilket bilde skal vi fremstille?

Dersom målet er at vi skal leve ut Guds vesen på jorden, blir det viktig å studere originalen! Som alle verdifulle bilder så har det en ramme, og et innhold. Det er innholdet som er det verdifulle, men rammen er nødvendig for å holde bildet på plass. Slik er det også med Guds bildet. La oss se hva Bibelen sier om dette:

Rammen

Gud har et vesen som både består av en ramme som innebærer sannhet, absolutter, fasthet og orden. Den rammen vi kjenner best er *de ti bud*. Disse finner du i sin helhet i slutten av dette kapitlet på side 28.

Men dersom Gudsbildet bare blir bud og regler, kan vi komme til å havne der fariseerne og de skriftlærde havnet; i død gudsdyrkelse. Rammen er til for å beskytte oss, men det er innholdet som gir liv. Ekteskapet er den beste rammen rundt et harmonisk samliv, og det er denne enheten som øver størst innflytelse på oss alle. Når denne rammen mangler, eller bare er et skall med galt innhold, fører det til ødeleggende konsekvenser for hele vår nasjon. Vårt høye sosialbudsjett vitner om det. Da forstår vi hvorfor det blir så viktig for den onde å ødelegge nettopp ekteskapet. Hans mål er jo å myrde og drepe og ødelegge, kfr. Johannes evangelium 10:10.

Innholdet

Det mest kjente og søkte uttrykket for Guds vesen er kjærlighet. Dette kommer til uttrykk i utsagn som:

- Han skal ikke knuse et knekket rør. PROFETEN JESAIA 42:3
- Det som var lite i verden har Gud utvalgt. JAKOBS BREV 2:5
- Han har ikke ulykkestanker for oss, men tanker til fremtid og håp. PROFETEN JEREMIA 29:11
- Gud tilgir synd og skyld og brott. 2. MOSEBOK 34:6-7
- Jesu programtale i profeten Jesaia kapittel 61 vitner tydelig om at Guds høyeste ønske er liv og gjenopprettelse.

Dr. Lundby, som var en kjent forkynner i etterkrigstiden, brukte å illustrere forholdet mellom rammer og innhold på følgende enkle og klare måte:

Kjærlighet uten sannhet (rammer) = sentimentalitet

Sannhet uten kjærlighet (innhold) = brutalitet

Guds mål for mennesket er at det skal oppleve seg elsket!

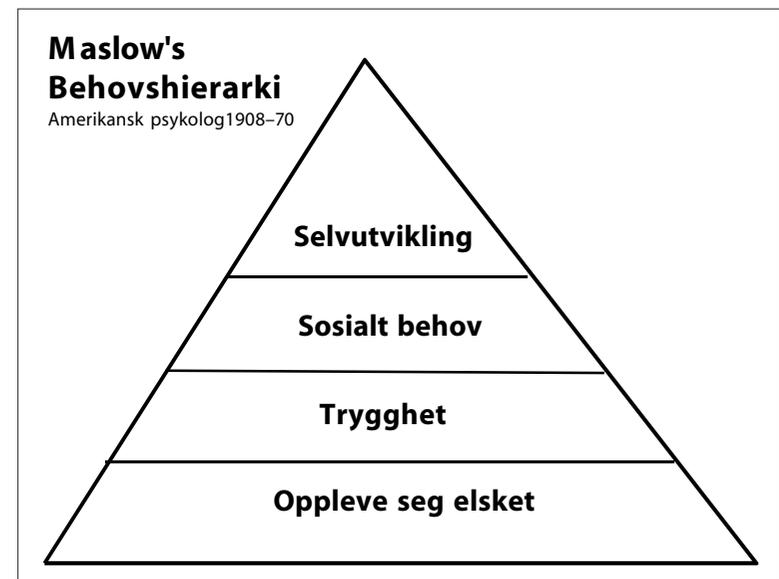
Skal vi kunne leve ut Guds egenskaper må vi oppleve oss elsket av ham. Det er grunnlaget for at vi kan være glad i oss selv. Bibelen viser oss at vi ikke kan elske noen mer enn vi elsker oss selv.

MARKUS 12:31 «*Det andre er dette: Du skal elske din neste som deg selv. Ikke noe bud er større enn disse to.*»

Er vi elsket av Gud er vi elskverdig!

Det er interessant at psykologen Maslow kom frem til at menneskets mest grunnleggende behov er de som fremgår av figuren nedenfor.

Først kommer behovet for å oppleve seg elsket. Deretter kommer behovet for trygghet. Trygghet oppnås nettopp ved en tilværelse av forutsigbarhet representert ved normer, regler og rammer.

Vi tar fra våre barn muligheten til å få dekket det mest grunnleggende behov i sitt liv når vi ikke lenger oppdrar dem innenfor de rammer som Guds ord foreskriver.

Det er først når trykghetsbehovet og det sosiale behovet representert ved stabile relasjoner i trygge ekteskap er tilstede, at mennesket kan begynne å utvikle det Maslow kalte ego, og som kan oversettes med selvutvikling, personligheten, karakter, evner og gaver. Skolepsykologisk kontor i Grenland i Telemark skrev i en rapport i 1997 at ti prosent av barna i grunnskolen kom fra så utrygge hjemmemiljøer at de var ute av stand til å ta imot læring i skolen.

Det viser at vi må begynne med hjemmene dersom vi vil endre samfunnet.

Livets tre og Kunnskapens tre

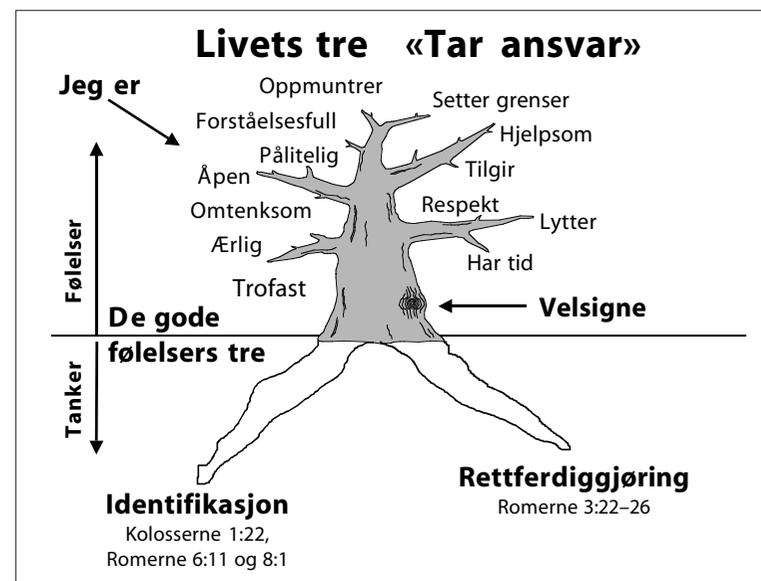
For å minne mennesket om hva deres hovedoppgave i livet er, plantet Gud to trær i hagen. Vi skal se på hvilke frukter disse trærne bærer. Frukten på Livets tre skulle gi menneskene liv, og er samtidig et bilde på Guds karakter. Vi kommer svært nært Gudsbildet om vi tenker på egenskapene til en god venn.

Figuren på neste side illustrerer Livets tre. (Kunnskapens tre blir behandlet under kapittel to.)

Stammen i treet viser at vi er kalt til å velsigne våre medmennesker gjennom de fruktene vi bærer. Dette er jo frukter som vi forventer å finne hos en god venn. Sentralt i treet står tilgivelse.

Dette er de gode følelsers tre. Men det som genererer de gode følelsene er det som foregår i tanken.

Følelser er et produkt av de tanker vi tenker. Vi kan ikke påvirke våre følelser direkte, men vi kan velge hvilke tanker vi vil tenke. Dette vil bli utdypet i kapittel fem.

Det er gjennom røttene; identifikasjon og rettfærdiggjøring (se figuren), at treet får kraft og næring. Tanken er konsentrert om fremtiden – hva kan vi gjøre?, og de gode minner om det vi har oppnådd.

Ut fra denne illustrasjonen fremgår det hvor viktig det er at vi forer sinnet vårt med Guds ord:

Identifikasjon:

KOLOSSERNE 1:22 «Men nå har han forsonet dere med seg selv, da Kristus led døden med sitt jordiske legeme. Hellige, uten feil og uangripelige ville han stille dere fram for seg.»

ROMERBREVET 6:11 «På samme måte skal dere regne dere som døde for synden, men som levende for Gud i Kristus Jesus.»

ROMERBREVET 8:1-2 «Så er det da ingen fordømmelse for dem som er i Kristus Jesus. For Åndens lov som gir liv, har i Kristus Jesus gjort meg fri fra syndens og dødens lov.»

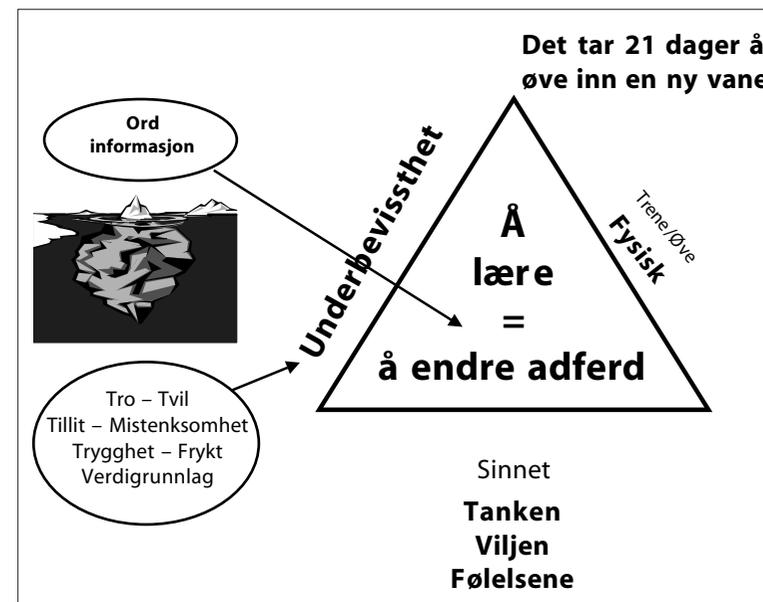
Rettferdiggjøring:

ROMERBREVET 3:22-26 «Dette er Guds rettferdighet som gis ved troen på Jesus Kristus, til alle som tror. Her er det ingen forskjell, for alle har syndet, og de har ingen del i Guds herlighet. Men ufortjent og av hans nåde blir de erklært rettferdige på grunn av forløsningen i Kristus Jesus. Han har Gud stilt synlig fram for at han ved sitt eget blod skulle være et sonoffer – for dem som tror. Slik ville Gud vise sin rettferdighet. For tidligere hadde han i sitt tålmod båret over med de syndene som var begått. Men i vår tid ville han vise sin rettferdighet, både at han selv er rettferdig, og at han erklærer den rettferdig som tror på Jesus.»

Trening gjør oss sterke

Dersom vi skal få en sterk kropp må vi trene. Muskler vokser når de blir utsatt for motstand.

Figuren på neste side viser sammenhengen mellom vår underbevissthet, vårt sinn, og nødvendigheten av å trene inn nye ferdigheter. Ikke alle tenker på at dersom vi skal øve oss opp i å utstråle Guds egenskaper må vi trene. Når vi møter vrangle mennesker på vår vei skulle vi ikke fortvile. Det gir oss faktisk en ypperlig mulighet til å trene på å leve ut Guds naturen i oss i en atmosfære hvor vi får motstand. Der kan Guds karakter i oss få motstand og vokse, på samme måter som vi trener opp muskler ved å utsette dem for belastning. Guds karakter i oss blir mest synlig i slike omgivelser. Vår erfaring er at når kristenlivet leves ut sant og ærlig av alminnelige

mennesker, så virker det så tiltrekkende og troverdig at andre får lyst til å prøve det. Det er samspillet mellom en sann forkynnelse og et rett liv som får mennesker til å velge Gud.

Figuren over illustrerer samspillet mellom vår underbevissthet (i kristen sammenheng ofte kalt vår ånd), sinnet eller sjelen, og det fysiske – kroppen. Kunnskap må først passere vår underbevissthet før sinnet vårt kan behandle informasjonen. Dersom underbevisstheten advarer oss mot den informasjonen som kommer inn i vårt sinn vil vi komme til å avvise den. Det er derfor Bibelen oppfordrer oss til å bevare vår ånd, for livet utgår fra den. I sinnet vårt kan vi ta beslutning for eller imot, men fortsatt har det ikke skjedd noe synlig. Det blir først synlig når vi begynner å praktisere det vi har besluttet.

For mange vil denne erkjennelsen være en oppmuntring. Hvor ofte har vi ikke blitt skuffet etter f.eks. forbønn og overgivelse, og så erfarer vi ikke noen endring. Men når vi vet at læring er å endre adferd, kan vi gi oss tid til både å avlære gal

praksis, og innlære nye og gode vaner. «Quick fix», eller raske løsninger, kan virke tiltrekkende, men vår erfaring er at hardt arbeid mot bevisste mål gir de sikreste resultater.

Holdninger

Det grunnleggende ved kristenlivet og helt avgjørende for vekst er at vi har riktige holdninger til hverandre. Jesus vitnet klart at Guds holdning til livet er annerledes enn det denne verden har:

- *den som vil finne sitt liv skal miste det* LUKAS 9:24
- *den som vil være stor skal være alles tjener* MARKUS 10:43
- *Gud hatet synden men elsket synderen* ESEKIEL 33:14–16

Disse holdningene er en del av skaperverket Gud har lagt ned i oss. Når vi arbeider bevisst på å tilegne oss dem, får samlivet det innhold det var tiltenkt. I motsatt fall vil du oppleve at samlivet blir et skall hvor vi «bare eksisterer» i uoppfylte lengsler og ensomhet.

Gjennom et langt liv har vi erfart at i de tider hvor vi var opptatt av innflytelse og karriere, ble livet fattig, men når vi innså at vår oppgave i livet var å tjene, fikk livet en ny dimensjon. Bare den er rik, som har noe å gi til andre. Jesus sa det slik: «Det er saligere å gi enn å få».

Modelltanken i Bibelen

Det er hovedsaklig det vi gjør, ikke det vi sier, som får barna til enten å følge oss, eller å ta avstand fra oss og det livet vi lever. Uttrykk som «Jeg hører ikke hva du sier, for dine gjerninger roper så høyt», er talende nok. Guds vesen blir i første rekke synlig i de relasjonene vi har til *vår ektefelle og våre barn*. Lever vi ut Gudsbildet i de praktiske gjøremål i hjemmet, ved at vi tar tid

for hverandre og viser hjelpsomhet og forståelse, vil det bli vår naturlige måte å leve på også når vi er ute mellom andre mennesker.

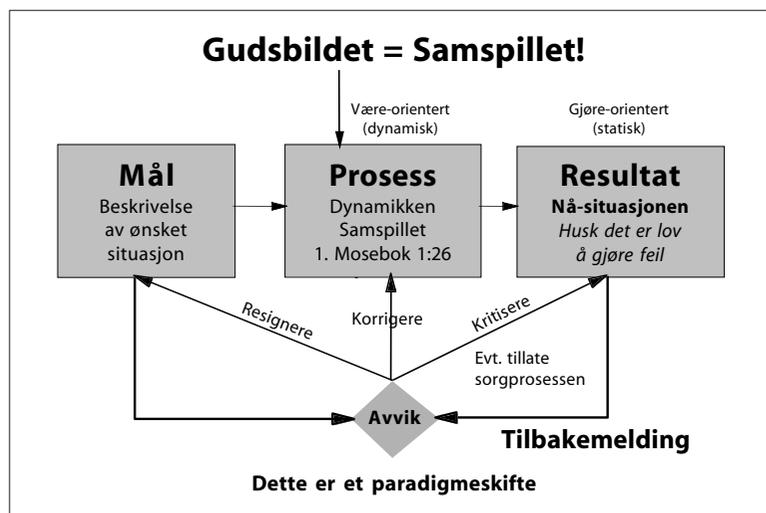
5. MOSEBOK 6:6–8 «Og disse ord som jeg taler til deg i dag skal du gjemme i ditt hjerte, og du skal innprente dem i dine barn, og du skal tale om dem når du sitter i ditt hus, og når du går på veien, og når du legger deg og når du står opp. Og du skal binde dem som et tegn på din hånd, og de skal være som en minneseddel på din panne.»

Dette pålegget til Israel bekrefter at budskapet skal leves ut i hverdagen dersom det skal ha noen effekt for de kommende slekter.

Legg vekt på prosessen

I Ordspråkene 4:20–22 taler vismannen til sin sønn om å holde stø kurs: «Lytt til det jeg sier ... og slipp dem aldri ut av syne» (kfr. Salme 1) «... for de gir liv til dem som finner dem, og helsebot for hele kroppen». Da Johan Olav Koss ble spurt hva som var hemmeligheten til at han vant gullet på 10 000 meter under olympiaden på Hamar i -94, svarte han: «Jeg konsentrerte meg om at hvert skjær skulle være riktig.» Livet er sammensatt av alle de enkeltmuligheter som nuet gir. Det er i nuet at virkeligheten blir til. Fortiden kan vi ikke forandre. Fremtiden kan vi forberede og planlegge, men det er nå i dag jeg kan virkeliggjøre visjonen, mens jeg holder målet og drømmen vedlike. Avvik fra målet må brukes til å korrigere prosessen i stedet for å kritisere resultatet.

Figuren på neste side viser sammenhengen mellom det å sette seg mål, og å oppnå resultater. Det må ligge en prosess i mellom som utfører resultatet. Det er her Gudsbildet kan bli synlig. Mange faller for fristelsen å kritisere resultatet, eller å resignere på målet når det blir vanskelig. Men det som gir

varige resultater er når man er i stand til sammen å korrigere måten samspillet utføres på, og på den måten justere prosessen.

At man i middelalderen gikk over fra å tro at jorda var flat til at den var rund, kaller man et paradigmeskifte. Den gamle tenkingen måtte skiftes ut med et nytt tenkesett. På samme måte innebærer det et paradigmeskifte å forstå at vi må konsentrere oss om prosessen dersom vi skal få et riktig resultat. Skal vi få til dette må vi bruke tid på å snakke om hvordan vi vil ha det. Mange av oss kommer fra hjem hvor dette ikke var vanlig. Derfor må denne ferdigheten øves inn, og det kan ta tid, men det vil vise seg å være en lønnsom investering. Det er på denne måten vi bygger opp tillit og varige relasjoner.

Mangfoldet

Bibelen viser oss at Gud ønsker at det skal være en utvikling mot mangfold. Det er ikke gitt noe menneske å fremstille fullkommenhet alene. Bare ved å stå sammen og utfylle hverandre

kan vi nærme oss paradisiske tilstander. I industrien kaller vi dette synergieffekt; at en pluss en i visse sammenhenger kan gi en effekt som er langt større enn to. Bibelen bruker bilder som:

- fra solospill til mangfold
- fra korn til brød
- lemmer i et legeme som settes sammen til et helt legeme

Legg merke til hvordan det er nedlagt i oss å søke en ektemake som utfyller oss selv. Er en visjonær og iderik, vil den andre som oftest være vurderende og forsiktig. Det blir som en seilbåt; seilene fanger opp vinden, men ved å holde igjen sørger kjølen for at man kan seile opp mot vinden og ikke bare drive med strømmen. Ektepar som lever ut et slikt mangfold, vil kunne bidra til trygge lederskap både i menigheter og i samfunnet. Avisene er dessverre fulle av triste eksempler på hva det fører til når solospillende ledere får råde uforstyrret.

Mannens hovedoppgave

En ektemann skal leve slik at hans hustru og barn opplever seg elsket av han. (Gud er forbildet vårt.) Skal vi uttrykke hva som etter dette er mannens hovedoppgave, så må det være *å ta ansvar* for at modellen realiseres. Han skal formidle trygghet gjennom oppmuntring og akseptasjon, og ved å bekrefte de positive verdier han gjenkjenner hos hustru og barn. Gjennom sjelesorg over mange år har det slått oss hvor viktig disse egenskapene hos far er. Om far ikke er bevisst på dette, skaper det usikkerhet og lavt selvbilde hos både hustru og barn. Nyere erkjennelse viser til at både kvinners og menns seksuelle identitet i første rekke formes i relasjonen til far.

Kvinnens hovedoppgave

På samme måte som for mannen, er kvinnens oppgave at hennes mann og barn skal oppleve seg elsket av henne. Kvinnens hovedoppgave blir derfor å *hjelp mannen* til å realisere disse tankene inn i en praktisk virkelighet hvor hun tar ansvar sammen med sin mann. Mange kvinner reagerer på at hun skal være «mannens hjelper». Hennes hverdag er at hun opplever å stå alene med ansvaret for hus og barn og matlaging. Skal hun ut en kveld må hun skaffe barnevakt dersom mannen ikke er hjemme, mens mannen tar det for gitt at kona er hjemme når han skal ut en kveld. Det er jeg som trenger hjelp, vil hun si.

Vi trenger å ta et oppgjør med en slik kultur. Den er et produkt av at mannen ikke har tatt sitt ansvar for sitt eget hjem. Når han tar dette ansvaret vil han oppdage at det ikke er godt for mannen å være alene, og være takknemlig for at Gud ga ham en medhjelp. Men det er ikke enkelt for en mann å bryte med en slik livsstil. Mange mangler gode modeller i den foregående generasjon. Derfor må det begynne med at de to setter seg ned og planlegger hvordan deres hverdag skal utformes slik at Gudsbildet kan bli synlig i de praktiske gjøremålene. Våren -99 underviste vi på en bibelskole for unge mennesker i Skien. De ble bedt om i grupper å komme frem til hva som ville gjøre Gud synlig i et lederskap. De kom frem til følgende syv punkter:

Gud blir synlig i et lederskap når:

- 1 jeg setter den andre høyere enn meg selv
- 2 vi aksepterer hverandre
- 3 vi viser hverandre respekt
- 4 vi er snare til å tilgi
- 5 vi oppmuntrer hverandre
- 6 vi er åpne og ærlige
- 7 vi ber sammen

Skal mannen ha mulighet for å innta sin posisjon som hode i familien, er dette vanskelig om han ikke har en kvinne som tror på han, hjelper han, og korrigerer han når han viker av fra sitt kall. Derfor er det så viktig at de to har valgt felles mål helt fra starten av, og at mannen vil høre på sin medhjelp når hun sier fra at bildet ikke fungerer. Det er mannens ansvar å be om slik tilbakemelding, og ta den på alvor. Skal vi make det gjenreisningsarbeidet som står foran oss, går det ingen veg utenom å *bære over med hverandres skrøpeligheter i en atmosfære av gjensidig respekt*. Manglende respekt for hverandre er et sikkert tegn på et ekteskap i oppløsning.

«I det dere lærer dem å holde alt det jeg har befalt dere»

Nye modeller må læres opp for hver ny generasjon. Hvis ikke dør livet ut, eller enda verre: En gal modell tar plassen. Det bør få oss til å tenke etter når de fleste mennesker ikke vil ha noe med Gud å gjøre fordi Gudsbildet ble opplevd som ondt og skremmende.

Hvert år samtaler vi med hundrevis av ektepar. Svært få har tenkt gjennom de problemstillingene som er nevnt her. Tenk hvor sterkt man ville stått om unge par gikk inn i ekteskapet med det klare målet: Vi vil stå sammen for å oppfylle Guds intensjon med vårt liv! Svært mange av livets avgjørende spørsmål ville finne enkle svar om vi spurte: Hva ville Gud ha gjort i denne situasjonen?

Eller tenk på hvor langt vi ville komme om barna tidlig fikk et bilde av Gud gjennom vår praktiske livsførsel som foreldre. Gud ønsker at alle foreldre skulle kunne be følgende bønn: «*Kjære Gud, la våre barn arve de relasjoner som vi som mor og far har til hverandre.*» Sannheten er at langt de fleste barn blir som oss, selv om vi ikke ber om det. Det viser det ansvaret vi har som foreldre å leve som gode forbilder for våre barn.

ARBEIDSOPPGAVE 1

VEGEN TILBAKE TIL DET TAPTE PARADIS

Mange vil kunne oppleve skyldfølelse når de måler sitt liv mot den standard som er beskrevet her. Da skal du vite at også for deg er Guds ord til Paulus gyldig: «*Min nåde er deg nok, for min kraft fullendes i skrøpelighet*».

Det er aldri for sent å begynne på nytt. Vi kan bestemme oss i dag for å innstille livet på rett kurs, og har vi kommet galt avsted, kan vi be hverandre og Gud om tilgivelse. Spesielt barna er åpne når vi foreldre bekjenner at vi har sviktet. De tilgir gjerne når vi er ærlige, og gjennom tilgivelse kan både de og vi erfare en indre helbredelse.

Etter et møte kom en kvinne frem til oss og fortalte om sin far. Han brukte å ringe til barnebarna og si at han trengte hjelp til å rake løvet på plenen. Kunne de komme over og hjelpe? De skulle få daglønn. Barna kom til mor og fortalte at de måtte over til bestefar og hjelpe han. Arbeidet tok sikkert lenger tid, men bestefar tok seg tid til å instruere og veilede, og når kvelden kom var det lønning i en ordentlig lønningskonvolutt. Disse timene sammen med bestefar ga minner for livet, og viser hvor enkelt Guds bildet kan synliggjøres i hverdagen.

Et av våre barnebarn kom bort til bestefar mens vi satt og så på tv:

«*Jeg synes det er kjedelig å se på tv jeg; Kan ikke du og jeg gå inn på kontoret ditt, og så kan du fortelle om når mamma var liten?*»

Slike stunder er dyrebare anledninger til å formidle trygghet og verdi i møte med en voksen som har tid!

- 1 Guds mål for våre liv er at vi skal leve slik at de vi omgås med skal oppleve seg elsket. Hvilket område i ditt samliv med ektefellen, barn, eller andre mennesker trenger du etter dette å arbeide bevisst på? *Noter dem ned:*

- 2 Velg ut det området du vil begynne på, og noter ned noen stikkord om hvordan du vil legge opp dette arbeidet.

- 3 Har du ektefelle eller barn vil det være en styrke å dele tankene under punkt 2 med dem. De vil kunne gi deg sann og ærlig tilbakemelding, og det vil kunne inspirere dem til å arbeide med seg selv også. *Noter ned innspill og hint her:*

DE TI BUD

2. MOSEBOK 20:1-17

Gud talte alle disse ord:

- 0 Jeg er Herren din Gud, som førte deg ut av Egypt, ut av trellehuset.
- 1 Du skal ikke ha andre guder enn meg.
Du skal ikke lage deg noe gudebilde, eller noe slags bilde av det som er oppe i himmelen eller nede på jorden eller i vannet under jorden. Du skal ikke tilbe dem og ikke dyrke dem! For jeg, Herren din Gud, er en nidkjær Gud. Jeg lar straffen for fedrenes synd komme over barn i tredje og fjerde ledd, når de hater meg, men jeg viser miskunn i tusen ledd mot dem som elsker meg og holder mine bud.
- 2 Du skal ikke misbruke Herren din Guds navn, for Herren lar ikke den som misbruker hans navn, være skyldfri.
- 3 Kom hviledagen i hu, så du holder den hellig! Seks dager skal du arbeide og gjøre din gjerning. Men den sjuende dagen er sabbat for Herren din Gud. Da skal du ikke gjøre noe arbeid, verken du selv eller din sønn eller din datter, verken tjeneren eller tjenestekvinnen eller feet, eller innflytteren i dine byer. For på seks dager skapte Herren himmelen, jorden og havet og alt som er i dem; men den sjuende dagen hvilte han. Derfor velsignet Herren hviledagen og lyste den hellig.
- 4 Du skal hedre din far og din mor, så du får leve lenge i det landet Herren din Gud gir deg.
- 5 Du skal ikke slå i hjel.
- 6 Du skal ikke bryte ekteskapet.
- 7 Du skal ikke stjele.
- 8 Du skal ikke vitne falskt mot din neste.
- 9 Du skal ikke begjære din nestes hus.
- 10 Du skal ikke begjære din nestes hustru, hans tjener eller tjenestekvinne, hans okse eller esel eller noe annet som hører din neste til.

Bibelen bruker ikke betegnelsen bud, men «ord».

Jødene begynner «ordene» med det første «ordet», som her har fått nr. 0. Gud introduserer rammen for menneskene med å poengtere at han er vår Gud som tar omsorg for oss og frir oss fra trelldommen slik det fremgår av ord null.

Det er for at vi skal erfare denne omsorgen at vi får «traffikkreglene» slik de er uttrykt i ord 1-9.

Vi har valgt å holde på de numrene vi kjenner fra katekismen for å unngå forvirring. Men vi vil presisere faren ved å ta bort Guds omsorgsside, da blir det bare bud igjen.

DERFOR SKAL
MANNEN FORLATE SIN FAR
OG SIN MOR...
[1. MOSEBOK 2:24]

Jesus sa: «Himmelriket er så enkelt å forstå at selv en dåre ikke skal fare vill.» Når veiledning blir vanskelig og komplisert er det ofte fordi man ikke er klar over dette, og i stedet prøver å behandle symptomer. Som man vet fra medisinen er det bare når man kjenner årsaken til sykdommen at man kan sette inn effektiv behandling. Gjennom vår mangeårige erfaring fra veiledning med mennesker i krise, har vi kommet til at over nitti prosent av problemene kan føres tilbake til brudd på en av de fire grunnlovene som er beskrevet og referert til på side 5. Grunnlov 1 som vi skal ta for oss her, er kanskje den som fører til de smerteligste konsekvensene når den ikke etterlevs. Det er tankevekkende at denne leveregelen ble gitt til Adam og Eva som ikke selv hadde foreldre. Derfor er dette en regel som skal praktiseres av foreldre i forhold til sine barn, og av barn i forhold til sine foreldre.

Frukten av syndefallet

Satans to våpen:

Vi kan lære mye om hva som er viktig for å bli værende i paradiset ved å studere Satans angrepsplan. Vi skal være klar over at han før han ble styrtet i avgrunnen sto Gud nær og kjente Guds vesen bedre enn noen. La oss se nærmere på disse to våpen Satan bruker:

1 Sår tvil om Guds ords troverdighet.

1. MOSEBOK 3:1 «... den (Satan) sa til kvinnen: «Har Gud virkelig sagt at dere ikke skal spise av noe tre i hagen?»

Legg merke til formuleringen. Den er egnet til å gjøre Guds ord urimelig. Samtidig ser vi at Satan fletter inn noe sannhet slik at Eva kunne kjenne igjen utsagnet. Det var ett tre de ikke skulle ete av, for i det øyeblikket ville de dø, hadde Gud sagt.

Vår tid kjennetegnes nettopp av at Guds vesen oppfattes som urimelige regler og krav. Samtidig holdes det frem at Gud som er kjærlighet er da ikke slik at han straffer!

Når vi på våre møter ber folk komme frem med hva de forbinder med Gud, er det stort sett de egenskaper som vi forbinder med kjærlighet. Det kan være omsorg, ømhet, mildhet, trofasthet, tilgivende, langmodig osv.

Sjelden kommer Guds Hellighet frem i form av *rammer, regler, orden, disiplin, lydighet, fasthet, utholdenhet* osv. Dette er også uttrykk for kjærlighet, fordi det beskriver den lovmessighet som Gud bruker for å unngå kaos, og som beskytter oss fra ødeleggelse. Vi aksepterer lovmessighet når det gjelder himmelrommet og stjerneverdenen. Få vil også protestere mot at vi må ha regler i trafikken, eller at det vil lønne seg å følge bruksanvisningen for en maskin om den skal fungere skikkelig. Men tar vi Hellighetsaspektet bort fra Gudsbildet nærmer vi oss skremmende fort New Age.

2 Stiller spørsmål ved Guds godhet.

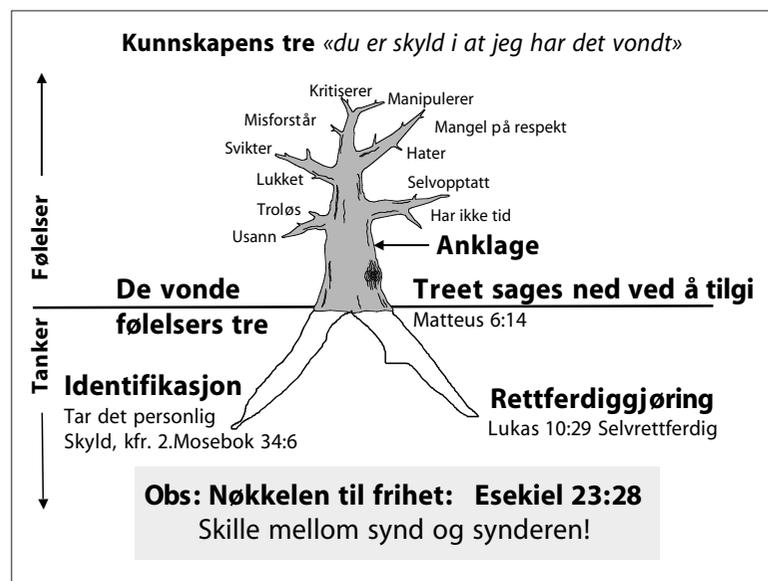
Det neste våpen Satan bruker mot oss er at han stiller spørsmål ved Guds godhet.

1. MOSEBOK 3:1 «Har Gud virkelig sagt at dere ikke skal spise av noe tre i hagen?»

Når vi først er kommet på gli ved å oppfatte Guds lovmessighet som påbud og tvang, er neste tanke snublende nær: Gud elsker meg betinget. Han gir meg ikke alt uten videre. Det er enda noe jeg må gjøre for å kunne bli lik Gud.

1. MOSEBOK 3:5 «... men Gud vet at den dagen dere spiser av frukten, vil deres øyne bli åpnet; dere vil bli som Gud og kjenne godt og ondt.»

Dette er en halvsannhet, fordi det Satan ikke sa var at den dagen de spiste av frukten av Kunnskapens tre ville de dø. Hans plan var jo å lure menneskene inn i døden.

For å illustrere dette har vi laget illustrasjonen på forrige side som viser Kunnskapens tre. Figuren viser at Kunnskapens tre er et anklagens tre. «Du er skyld i at jeg har det ondt.» Det er jo sant, men dersom det brukes som alibi for at jeg derfor har lov å være bitter, og leve ut alle de fruktene som henger på kunnskapens tre, så vil det ødelegge meg. Jeg blir jo lik den som har syndet mot meg. Da har Satan lyktes i sin plan. Men Guds plan var bedre. Vi kan bli fri gjennom å tilgi den som har syndet mot oss. Vi kan velge livets tre hvor vi velsigner i stedet for å forbanne. Guds vilje er at vi skal vende ryggen til Kunnskapens tre og leve ved Livets tre. Å leve ved Kunnskapens tre er å synde i Bibelens språk. Da ser vi at mye av det de kristne tradisjonelt kaller synd ikke har hjemmel i Bibelen.

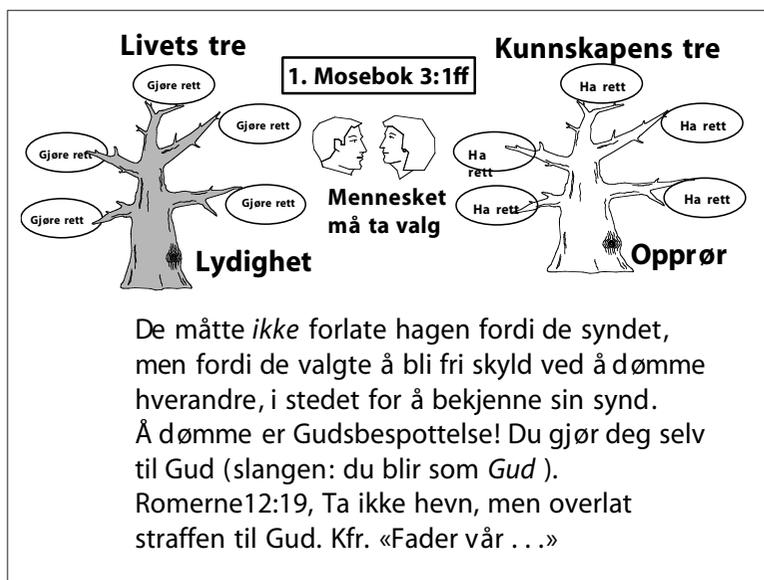
La oss studere fruktene ved Kunnskapens tre:

Fruktene er *bebreidelser*, og får sin kraft fra roten *Rettferdiggjøring*. Her finner vi grunner til hvorfor vi har rett til å anklage. Grunnen til at Adam og Eva ble jaget ut av Edens hage var ikke at de hadde syndet. Det vil Gud tilgi. Men han tolererer ikke at de gjorde seg selv til Gud, og satte seg i dommersetet og dømte hverandre.

1. MOSEBOK 3:12 «Mannen svarte: «Kvinnen DU har satt til å være hos meg, HUN gav meg av treet, og jeg spiste.»

Dommen tilhører Gud!

Den andre roten heter *Identifikasjon*. Der identifiserer vi oss med vonde situasjoner og tar på oss skyld. Den som lever ved dette treet lever i fortiden. Vi kan ikke forandre det som har skjedd, derfor blir følelsene vonde. Men gjennom å tilgi kan sårene fra fortiden bli lagt, og vi kan legge fortiden bak oss. Legg merke til at de vonde følelsene kommer av at vi tenker på det vonde som har vært. Vi kan ikke si til oss selv at vi vil ha gode følelser. Men illustrasjonen på neste side, Livets tre og Kunnskapens tre, viser oss at det hele begynner i tankelivet

vårt. Vi har kontroll over tanken og viljen. Vi kan bestemme oss for å tenke det som vi vet er rett, selv om følelsene protesterer. Evangelisten Johannes 7:17 sier at den som vil gjøre min himmelske Fars vilje skal få erfare ...

Når vi syndet mister vi samfunn med hverandre og Gud, men Gud tilgir synd og skyld og brott (2. Mosebok 34:6). Fallet var at de valgte å bli fri skylden ved å gi hverandre skylden for det som hadde hendt, og ble stående ved Kunnskapens tre, i stedet for å ta ansvar for det de selv hadde gjort. Å dømme er å gjøre seg selv til Gud. Fortvilelsen i verden i dag er jo nettopp at menneskene søker å løse skyldproblemet ved å skylde på hverandre, i stedet for å ta ansvar for sine egne handlinger. Derved har de satt seg utenfor Guds rike. Har vi syndet mot andre mennesker må vi erkjenne det, og angre det vi har gjort og be om tilgivelse. Hvis ikke sier vi nei til Guds tilgivelse. Dette prinsipp beskrives tydelig:

ESEKIEL 18:20-24 «Den som synder, han skal dø. Men en sønn skal ikke bære farens skyld, og en far skal ikke bære sønnens skyld. Den som gjør rett, skal få igjen for sin rettferd, og den som gjør ondt, skal rammes av sin ondskap. Når en synder vender om fra alle sine synder, når han holder alle mine forskrifter og gjør det som er rett og rettferdig, da skal han ikke dø, men leve. Alle hans overtredelser skal være glemt. Han skal leve fordi han har gjort rett. Det er vel ikke min vilje at den ugudelige skal dø? sier Herren Gud. Nei, jeg vil at han skal vende om fra sin ferd og leve. Men når en rettferdig vender seg bort fra sin rette ferd og gjør urett, all slags styggedom som de ugudelige gjør, skulle han da få leve? Alle de rettferdige gjerninger han har gjort, skal være glemt. Han skal dø fordi han viste seg troløs og syndet.»

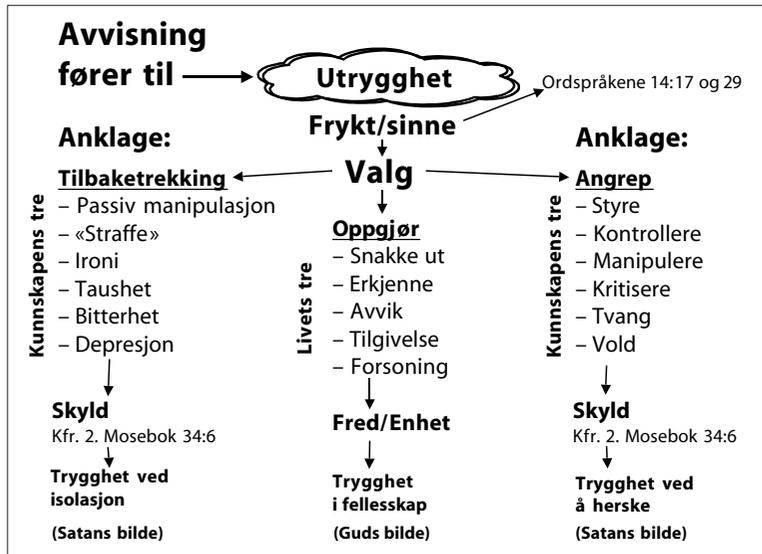
På denne bakgrunn ser vi hvorfor Jesus sa: «Ingen kommer til Faderen uten gjennom meg.» Ingen kommer til Gud uten å ha tatt imot Jesus som soning for sin synd.

Hva når noen har syndet mot deg og ikke ber om tilgivelse?

Er du da nødt til å lide og ha det ondt inntil synderen omvender seg? Skal du måtte lide av følgene av overgrep og avvising resten av livet uten å kunne gjøre noe med det? Satan prøver å få det til at det er slik, men det er feil. Synderen må dø for sin egen synd om han ikke vender om, men du kan bli fri ved å tilgi synderen og overlate dommen til Gud. Men synden skal du fortsatt hate. Her er det viktig å holde fast ved at vi blir frifunnet av Gud om vi gir opp retten til å dømme.

Figuren på neste side viser de valgmulighetene vi har når vi blir utsatt for synd og avvising. Det vil skape frykt og sinne, og da reagerer vi lett med å anklage den som sårer oss. Dette kan skje ved at vi trekker oss tilbake, eller ved at vi reagerer

Fedres misgjerning arves

aggressivt. Begge reaksjonsformer er forsvarsmekanismer for å beskytte seg mot ytterligere avvisning. Da synliggjør vi Satans bilde, og han har fått oss dit han vil. Resultatet blir at vi blir ødelagt av hat og bitterhet. I brevet til Hebreerne viser Paulus oss konsekvensen av dette:

HEBREERNE 12:14-15 «*Legg vinn på å leve i fred med alle og strev etter helliggjørelse, for uten helliggjørelse skal ingen se Herren. Se til at det ikke er noen som lar Guds nåde gå fra seg! La ingen bitter rot få vokse opp og volde skade, så mange blir smittet av den.*»

Når vi lar bitterheten råde, lar vi Guds nåde gå fra oss, og bitterheten vil smitte mange andre.

1. Johannesbrev 3:4-10 viser klart at dersom vårt liv ikke bærer omvendelsens frukt, så er det ikke et rett liv.

Har du undret deg over hvordan Gud kan tillate at fedres misgjerning skal arves på barn i tredje og fjerde ledd over de som bærer på skyld? (2. Mosebok 34:7) Gud har lagt inn et avhengighetsforhold som gjør at barna blir som sine foreldre. Dette skulle gjøre det enkelt og naturgitt å oppdra barn. Dersom modellene blir gale, og foreldre vekker vrede og trass hos sine barn, vil de samme mekanismene virke, slik at barna også da blir som sine foreldre. Dette vet Satan å utnytte.

Dominering

Vi mener å ha konstatert at en dominerende far kan føre til:

- døtre som undertrykker sine følelser
 - døtre som ikke tør å være ærlige med sin ektemann
 - døtre som kommer i opposisjon til ektemannen av frykt for kontroll (overfølsomme)
 - sønner som trekker seg og blir passive
 - sønner som gjør opprør og blir voldelige
- Dette gir grunnlag for utvikling av psykopatiske trekk.

På samme måte mener vi å ha sett at en dominerende mor kan føre til:

- døtre som tar avstand fra mors adferd i bitterhet, og derfor arver mors trekk.
- sønner som utvikler uansvarlighet og uselvstendighet
- sønner som har vanskelig for å prioritere ektefellen foran foreldre.

Spesielt har vi merket oss hvor viktig det er at far velsigner sine barn. Det er flere mennesker som bærer på dype sår og defekter i sin ånd og sjelsliv pga. fars uheldige påvirkning, enn pga. mors negative påvirkning. Og det viser seg ofte at mors bindinger og kontroll av barna kan føres tilbake til beskyttelsesmekanismer forårsaket av en far som ikke tok sitt beskytter-ansvar

alvorlig. Dette kan skyldes at han i bitterhet har brutt forbindelsen til sine egne røtter, se figuren på side 43. Negativ påvirkning kan være alt fra psykisk terror og sinne, til seksuelt misbruk og fysisk mishandling. Dette er en interessant observasjon når vi vet at i langt de fleste hjem har mor mer kontakt med barna enn far. Vi samtaler stadig med barn fra kristne hjem hvor far til og med kan være en kjent leder og forkynner, og samtidig har øvet grov vold mot sine barn.

Passive Fedre

Den mest utbredte negative påvirkningen fra far er likevel passivitet.

«Pappa bare var der...» er et utsagn vi hører fra svært mange. Det skaper utrygge og usikre barn, som igjen lett får et tilsvarende utrygt forhold til Gud. *Manglende informasjon blir nemlig fort erstattet med løgn.* Får vi ikke tilbakemelding på våre utspill fra noen vi setter høyt, vil vi sitte igjen med inntrykket at det vi gjorde ikke var bra nok! Vår klarmelding til fedre er derfor følgende:

Bruk din gudgitte mulighet til å prege dine barn ved å være nær. Gi tilbakemelding ved å involvere deg i deres liv, og gi aktiv oppmuntring og støtte ved å bekrefte deres verdi. Da blir barna trygge, og får lyst til å bli som deg!

Ansvar for egne holdninger

Gud kan helbrede vår ånd i ett nu. Og Han vil helbredelse. Men når vi er såret, så sårer vi ofte igjen. Dersom vi ikke er villige til å ta ansvar for vår *egen uakseptable og syndige adferd*, men legger skylden på omgivelsene, kan vi aldri bli fri. Gale holdninger til andre mennesker er synd, om de er aldri så mye «fortjent»! Det stemmer nemlig ikke med Guds bildet å ha slike holdninger. Jesus minner oss om at de som dømmes blir selv dømt. Vår tjeneste med indre helbredelse fikk et gjennom-

brudd da vi ut fra egen erfaring forsto å lære mennesker å *ta ansvar for egne gale holdninger, og bekjenne dem som synd.* Gud kan ikke tilgi andre enn den som vedkjenner seg sin egen synd. Vi har sett ektepar som har vært separert i lang tid bli nyforelsket etter denne «mirakelkuren».

På den første sommerleiren Judith og jeg var på, viste Gud meg at mor, uten å ville det, hadde manipulert meg med tårer. Det førte til at når jeg så tårer fikk jeg skyldfølelse og ble hard og avvisende mot Judith. Gjennom forbønn fikk jeg legge dette frem for Gud og be han rense mitt hjerte for gale holdninger til mor. Virkningen var påtagelig. Om Judith nå skulle vise tårer fremkaller det bare varme og ømhet hos meg.

Helbredelse fra sår i fortiden

Paulus oppfordrer oss i sitt brev til Efeserne 4:17 til ikke å leve som hedninger. Utsagnet nedenfor kan være en tankevekker, og vise oss hvor langt hedenskapet har nådd inn i våre sinn:

Arv fra hedenskapet

I år 315 brøt Konstantin II med jødene. De hadde i lang tid påpekt at han lot seg styre av sin mor Helena, som brakte hedensk innflytelse inn i kirken. Vi kan tenke på vår julefeiring med juletreet som har sine røtter fra en babylonsk tradisjon hvor man satte fyr på trær ved vintersolhverv som et offer til hedenske guder. Likeens er bruken av symbolene hare og egg i forbindelse med påskefeiringen overlevninger fra romersk fruktbarhetskult.

Særlig hellenistisk tankegang fikk innpass i kirken i tiden etter kirkemøtet i Nikea i år 325. Denne innflytelsen har gjort ubotelig skade i kirken, og det har aldri senere blitt tatt et skikkelig oppgjør med dette bruddet. Hedensk arv gjør seg særlig gjeldende innenfor følgende områder:

1 Verdigrunnlag

HELLENISTISK: Jeg gjør.

(Alle har vi noe vi ikke er gode i, da blir alle tapere.)

HEBRAISK: Jeg er.

(Kfr. Guds svar til Moses foran tornebusken)

2 Orientering

HELLENISTISK: Individet i fokus (persondyrking).

HEBRAISK: Fellesskapet og prosessen i fokus (synergi og mangfold).

3 Læringsfilosofi

HELLENISTISK: Jeg kan når jeg kan gjengi.

(Kfr. vårt eksamenssystem.)

HEBRAISK: Jeg kan når jeg kan utføre.

(Teoriene prøves ut i praksis.)

Vi vil anbefale dere å lese Aril Edwardsens bok: «År 2 000's falne guder og den nye verdensordning». Den avslører heden-skapet i vårt samfunn på en mesterlig måte.

Bitterhet – roten til selvødeleggelse

Følgende negative påvirkning vil kunne skape sår i vår ånd, og få oss til å velge å leve ved kunnskapens tre:

- Manipulering gjennom tårer, død kristendom (religiøsitet), penger eller sex.
- Negative og sårende ord (Ordspråkene 18:21) og urettferdige anklager.
- Traumatiske opplevelser som ulykker, tap av kjære, sykdom, ensomhet, mobbing, eller å bli sviktet av venner.
- Vonde handlinger som vold, voldtekt, incest eller mishandling.
- Synsintrykk fra voldsfilmene, pornografiske blader.

- Vold på tv og video.
- Synder som ikke er bekjent (kfr. de ti bud), abort, urein tale, banning.
- Det vi er bundet av som røyk, alkohol, narkotika, sex, fantasier osv.
- Skilsmisse fører til dype sår hos mor og far og usikkerhet hos barna.
- Okkultisme formidlet gjennom sanser, filmer, smykker/amuletter/gudebilder, eller gjenstander som er innviet til den onde.

Kunnskapens tre sages ned ved å tilgi.

Ordspråkene 4:23 oppfordrer oss til å bevare vårt hjerte (Ånd), fordi livet går ut fra det. Vi har erfaring for at sår i ånden virket av en eller flere av disse årsaker, lar seg helbrede gjennom samtale og forbønn.

Nøkler her er å være villig til å tilgi, selv be om tilgivelse for egne synder, og ta et oppgjør med gale holdninger. Det er dette vi kaller indre helbredelse. Men det forutsetter en aktiv medvirkning av den som trenger hjelp. Gud trenger seg ikke inn på noen, men den som hungrer og tørster etter rettferdighet, skal bli mett!

En annen nøkkel er å begynne å leve aktivt i å være noe for andre. Det er den beste måten å motarbeide selvopptatthet, og har stor lønn:

LUKAS 6:38 «*Gi, så skal dere få: Et godt mål, rystet, stappet og breddfullt, skal dere få i fanget. For det skal måles opp til dere med det samme mål som dere selv bruker.*»

Når vi tilgir de som har såret oss, blir vi fri til å ete av Livets tre. Det er et tre hvor vi er opptatt av å velsigne. Vår identifikasjon er Kristi rettferdighet, og vi identifiserer oss med Bibelens

utsagn om at vi er hellige i Kristus (Kolosserne 1:22). Her «akter vi ikke på det som har vært», men ser muligheter i fremtiden. Det er ikke tilfeldig at vi har øynene foran på hodet!

Hva er tilgivelse?

Det hersker så mye misforståelse rundt begrepet tilgivelse at det er nødvendig å presisere hva tilgivelse er og ikke er.

Bibelen lærer oss at vi skal hate synd, men elske synderen.

- Tilgivelse er *ikke* syndstillatelse. Vi skal ikke være med på å dekke over, eller skjule synd! Brudd på norsk lov skal anmeldes.
- Tilgivelse er å *hate synd, men elske synderen*, og overlate dommen til Gud.
- Tilgivelse er å velsigne. Kfr. 2. Peter 3:9 og Matteus 5:43-48. Konsekvensen av å ikke tilgi er at Gud heller ikke tilgir våre synder.

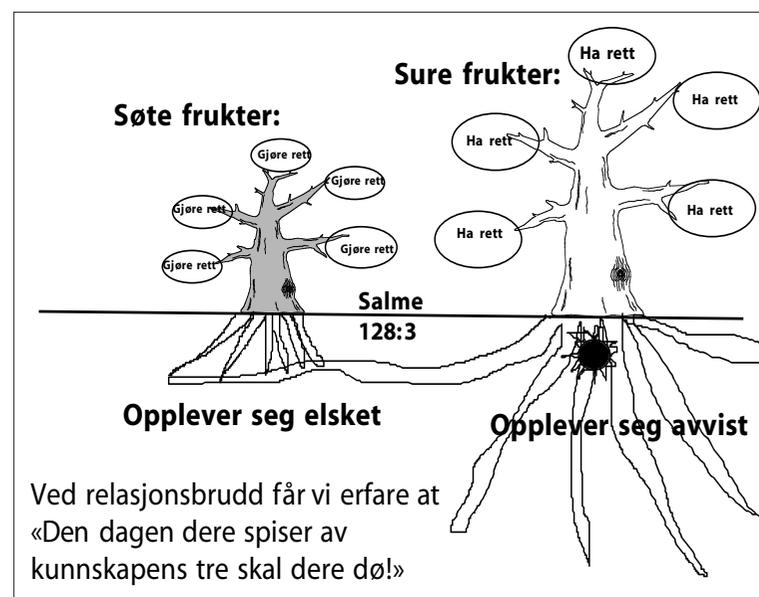
MATTEUS 6:14-15 «For dersom dere tilgir mennesker den urett de gjør mot dere, skal også den Far dere har i himmelen, tilgi dere. Men om dere selv ikke tilgir, skal heller ikke han tilgi det dere har forbrutt.»

- Tilgivelse er en prosess. Den tar tid ... (kfr. Job 42:10).
- Tilgivelse er et valg jeg gjør med min vilje og forstand, selv om følelsene stritter imot og sier «det fortjener han ikke!»
- «Tilgi meg» er to ord som gjør underverk (Matteus 6:14). Svar: «Ja, jeg tilgir deg!» Da løser vi den som har forbrutt seg mot oss fra skyld. Jesus sa at det vi løser på jorden skal være løst i Himmelen.
- Tilgivelse er en kilde til liv og helse.
- Tilgivelse hindrer andre mennesker i å kontrollere ditt liv gjennom negative følelser, og slik sett en egoistisk handling som setter deg fri!

Uten gode røtter blir treet sykt

Man skal ikke ha lest lenge i Bibelen før man blir slått av hvor viktig velsignelsen var. Da Gud hadde skapt menneskene, står det at han velsignet dem. Gud velsignet Abraham da han kalte han til en ny tjeneste, og Isak fikk med seg sine foreldres velsignelse. Isak må ha snakket med sønnene sine om dette, for Jakob var villig til å bruke svik for å tilegne seg sin fars velsignelse. I Salme 128:3 står det på grunnspråket «Dine sønner skal være som friske renninger fra et oliventre rundt ditt bord.»

Figuren under er et forsøk på å illustrere dette. Tar man en oliven og planter den i bakken, vil det etter en stund vokse opp et oliventre. Men fruktene av dette treet er sure. Dersom det derimot kommer en renning fra røttene av dette treet, så vil fruktene av dette nye treet som trekker kraft fra modertreet bære søte frukter. Tar vi avstand fra våre røtter er vi dømt til å bære sure frukter i vårt liv. Det fjerde bud sier at betingelsen for å leve lenge i landet er å hedre far og mor.

På en weekend la vi merke til en ung mor som stadig var etter sin lille sønn på tre år. «Ikke rør, kom hit, sitt stille ...» gikk igjen. Vi så at ektemannen led, men han turde ikke gjøre noe. Under en samtale med henne sa vi noe slikt som: «... er det ikke underlig hvor lik vi blir de som har såret oss?» Da eksploderte hun og utbrøt: «Det er ikke sant! Du skulle visst hvordan min mor har kontrollert meg hele livet, og det har jeg bestemt meg for at slik skal ikke jeg bli!». Men dette viser bare at vi blir lik den som vi har sterke negative følelser for. Vil vi bli fri har vi ikke noe valg. Vi må velge oppgjør og tilgivelse.

Hedre din far og din mor ...

Ingen av oss har hatt fullkomne foreldre, like lite som noen av oss kommer til å være det. Gud fant det derfor nødvendig å presisere sammenhengen med røttene i det fjerde bud. Vi må forlate i den forstand at vi tilgir våre foreldre. Ellers blir vi som dem! Det er ingen veg tilbake til paradiset uten å tilgi sine foreldre. Det kan være svært vanskelig i mange tilfeller. Særlig der hvor det dreier seg om overgrep. Det er viktig i denne sammenheng å presisere at *tilgivelse ikke er akseptasjon av synd!* Det er synderen vi tilgir, men synden skal vi hate slik Gud gjør det. Det å tilgi en overgriper vil normalt være en prosess som tar tid, og kan sammenlignes med en sorgprosess. Den kan ta et år. Men fra det øyeblikket vi begynner å be for den som har såret oss, og taler vel om vedkommende, er vårt eget liv under Guds velsignelse. Det betyr ikke nødvendigvis at foreldre slutter med negativ påvirkning. Det blir deres valg, og her kan det bli nødvendig med klar grensesetting. Gud sier at i slike tilfeller skal mannen bryte negative bånd til mor og far og ta standpunkt for sin hustru.

Prioritering

Svaret er Guds prioritering:

- 1 Gudsforholdet
- 2 Ektefellen
- 3 Barna
- 4 Jobben
- 5 Det sosiale nettverket (venner, menigheten etc.)

Når mannen gir sin hustru førsteprioritet så faller ting på plass. Jesus sa at når vi var ett kunne vi be om hva vi ville, og vi skulle bli bønnehørt. Enhet gir en veldig styrke mot det onde. Når foreldre ikke står sammen får ofte den ene «behov for å gripe inn» når en opplever at den andre ikke behandler barna rett.

Det skaper splid og usikre barn. Her er det avgjørende for et godt resultat at ektefellene står sammen, og er enige om hvilke grenser de skal sette opp, og er enige om hvordan de skal praktiseres. Målet må hele tiden være å skape gode relasjoner, selv om det kan ta tid. Når de har det godt sammen vil de kunne slippe av. Sykelig kontroll fra foreldre må bringes til opphør.

Bevar sinnet rent

I Romerbrevet 12:2 anmoder Paulus oss til å la oss forvandle ved fornyelsen av vårt sinn. Det er trist å erfare hvordan mange mennesker fyller sinnet sitt med negative og gale inntrykk. Som foreldre må vi aktivt prege hjemmets atmosfære slik at barna får med seg den gode arven. Det er lett vint å bruke tv og video til barnepass, men regningen kommer i tenårene når barna ikke lenger har respekt for de verdier vi gjerne ville de skulle ha. Engasjerer vi oss i barnas liv, og benytter tiden til å trene dem i positive verdier, vil vi etter få år høste de fineste frukter.

ORDSPRÅKENE 22:6 «Lær derfor den unge den veg han skal vandre, så viker han ikke fra den når han blir gammel!»

Et av barnebarna på fem år har lært utenat alle sangene på lov-sangskassetten til Jan Honningdal. Hun synger, og pappa spiller til – om og om igjen. Dette er en arv som kan videreføres til neste generasjon. Det gir et sterkt bilde av samspillet mellom generasjonene. Dere har sikkert mange gode eksempler fra egen erfaring dere kan trekke frem. Det er viktig å være bevisst og oppmuntre til gjentakelse. Det er dette som Bibelen mener med å binde Guds ord som en minneseddel på vår panne! (5. Mosebok 6:8.)

Du var tiltenkt en dobbelt del av velsignelsen

Når vi leser om den dobbelte delen av velsignelsen som profeten Elisa mottok, tenker nok mange av oss: «så heldig han var!» Sannheten er at den dobbelte del er en del av Guds plan for paradiset. Vi skulle alle få med oss foreldrenes velsignelse i tillegg til Guds velsignelse. Vi merker at mennesker som har fått med seg velsignelsen hjemmefra, står sterke i kampen mot det onde, og har en egen myndighet i sine liv. Men vi har talløse eksempler på at barn som næret bitterhet mot foreldre, fikk erfare sannheten i Ordspråkene 20:20 som sier at «*Den som forbanner sin far og sin mor, hans lampe skal slukne i det ytterste mørke.*»

Bryte bånd fra fortiden

Mange erfarer en negativ arv som er innøvet i barndomshjemmet, og som har fulgt slekta i generasjoner. En slik arv kan brytes i det åndelige gjennom forbønn. Nå må vi ikke glemme at om Gud helbreder momentant, så gjenstår det å bygge opp en ny karakter. Det kreves bevisst innsats over tid for å øve inn

nye vaner. Men siden Ordspråkene 4:23 sier at livet går ut fra vår ånd, så har vi nå muligheten til seier dersom vi vil det av hele vårt hjerte.

Når det ikke nytter.

Noen ganger møter vi mennesker som er så ødelagte i sitt sinn at de er uskikket til ekteskapelig samliv. Selv om vi tror at Gud kan helbrede fra sår og traumer i fortiden, krever det at vi slipper han til i våre liv. Dersom man ikke er villig til å arbeide med seg selv må man ta konsekvensen av det. Vi kan ikke råde noen til å fortsette et samliv som er preget av psykisk og fysisk vold. Da er det Gudsbildet vi skulle fremstille ødelagt, og barna vil bli preget av et galt Gudsbilde – fruktene fra kunnskapens tre. Det var Gud som ba Moses å skrive ut skilsmissebrev når hjertene var harde. Markus 10:4–5, men Jesus presiserte at Gud hater skilsmisse.

Det to av dere er enige om å be om, det skal dere få.

Der hvor det er grunn til å tro at det kan hvile slike negative bånd over slekten, har følgende bønn om utfrielse for deg og din familie vist seg å være til stor hjelp for mange:

(På weekendene ber vi foran, og forsamlingen ber etter.)

Kjære far, jeg står foran deg på vegne av meg selv og min slekt. Jeg har syndet mot deg og min familie. Tilgi meg min synd, og fri meg fra syndens lenker. Jeg står i gapet for min slekt som har syndet mot deg, det være seg far og mor, deres foreldre – så langt tilbake som syndens røtter måtte gå.

(Tenk nå gjennom hva denne negative arven er, taushet, krittikk, manipulering, vold, skilsmisse, abort, hat og bitterhet ... si ut det du tenker på, og bekjenn dette for Gud i ditt indre.)

Tilgi oss Gud, og fri oss fra syndens lenker. Jeg går mot deg Satan, og alt ditt vesen og alle dine gjerninger. Vik bort fra meg og min slekt. Vi har ingen del i deg. Jeg står her som en adresse for Guds tilgivelse, og proklamer: Jesus er herre i mitt liv, og hele min slekt, for Jesu skyld. Amen.

Er du alene, kan du med stor frimodighet be denne bønnen alene eller sammen med din ektefelle.

ARBEIDSOPPGAVE 2

DERFOR SKAL MANNEN FORLATE SIN FAR OG SIN MOR ...

- 1 Noter ned navnet på de menneskene du har et anstrengt forhold til. Noter ned for hver enkelt hva du holder opp mot dem. Del dette med ektefellen og/eller noen du har tillit til. I denne sammenheng er dette ikke å anklage! Obs taushetsplikt! (Vi anbefaler at du bruker et eget ark, slik at denne informasjonen ikke kan leses av andre!)

- 2 Bestem deg for å tilgi ved å lese opp det du er såret for, og uttal høyt og tydelig, helst med noen som vitne at du vil tilgi. Fortsett med å be og velsigne de som har såret deg. Kfr. Matteus 5: 43–48 (elsk dine fiender).

OG HOLDE SEG TIL SIN HUSTRU...

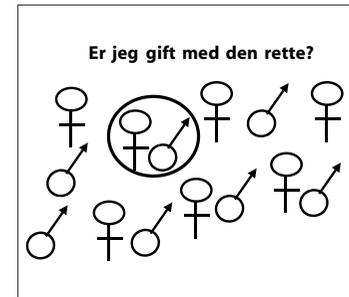
[1. MOSEBOK 2:24]

Alle fire grunnlovene som er beskrevet i referansen 1. Mosebok 2:24 handler om sider ved Guds natur. Her inviterer Gud menneskene til å ta del i den kvalitet som vi mennesker kanskje setter mest pris på, nemlig trofasthet. Ordet trofast(het) er brukt som et uttrykk for Guds vesen på flere hundre steder i Bibelen. Ofte kan vi forstå hvor viktig disse kvalitetene hos Gud er ved å legge merke til hva Satan søker å ødelegge. Det er vel ikke noe annet område som i den grad er under angrep, og hvor mennesker lider så mye nederlag som nettopp på dette området. Svik og bedrag fra mennesker som står oss nær, vil alltid få dype negative konsekvenser for vår videre utvikling som menneske. Det er slik påvirkning som fører til at fedres misgjerning arves fra slekt til slekt om ikke forbannelsen blir aktivt brutt.

2. MOSEBOK 34:7 «Han lar sin miskunn vare i tusen slektledd; han tilgir synd og skyld og brott. Men han lar ikke den skyldige slippe straff. Han lar straffen for fedrenes synder komme over barn og barnebarn i tredje og fjerde ledd.»

Det er den *du* velger som er den rette i ditt liv!

Målet med barneoppdragelse er å gjøre barna i stand til å ta egne valg og avgjørelser. Når vi velger en ektefelle er det mange faktorer som er i bildet.

Figuren skal illustrere at det er mange valgmuligheter i «livets elv». Figurene er de biologiske symbolene for mann og kvinne. Spørsmålet «*valgte jeg den rette?*» kan fort dukke opp. Da er det viktig å holde fast ved at det var den du sa ja til som er den rette.

Ringene i figuren symboliserer ekteskapet og vielsesringene vi gir hverandre som pant på dette. Derfor er vielsesritualet genialt som psykologi, og helt etter Bibelens mønster. Her blir begge to gitt en mulighet til å si ut at de velger hverandre. Det gir den rette trygghet for å kunne gi seg til hverandre uforbeholdent. Det kan være følelsesmessige faktorer, og praktiske faktorer som spiller inn.

I vår kultur er det ikke «in» å trekke inn praktiske forhold ved valg av ektefelle. Men man skal ikke ha levet lenge sammen før man må innse at disse også spiller en stor rolle i det praktiske samliv. Vi gifter oss ikke bare med ektefellen, men vi føres inn i relasjoner til en hel slekt, med andre verdinormer og prioriteringer. Forelskelsens rus går ofte over etter en tid. Da er det viktig å vite at våre følelser kommer av det vi tenker. Når våre tanker fører til at vi begynner å vise hverandre oppmerksomhet, og lever ut fruktene fra *Livets tre*, da kommer de gode følelsene.

Svært mange unge kommer skjevt ut fordi de ikke har valgt rett prioritering.

Vi ser så ofte at mor prioriterer barna foran ektemannen. Når det første barnet kommer, er det naturlig at mye av

morens tid går med til amming og stell av den lille. Følelsemessig vil ektemannen lett oppleve at barnet tar hans plass. Hustruen har lite overskudd til nærhet og sex, og mannen opplever seg lett avvist. Det gjør ektemannen utrygg og han prioriterer da ofte jobb og utadrettede aktiviteter. Der er det bruk for han, og der er han trygg. Dermed går gudsbildet tapt, og barna blir utrygge. Det er viktig at ektefellene får snakket ut og er ærlig mot hverandre i denne situasjonen. Hun må hjelpe mannen sin til å ta ansvar for barnet sammen med henne. Der dette ikke skjer vil hun bli sliten av å stå alene, og hennes «mas» om hjelp vil oppfattes som kritikk, og ektemannen trekker seg.

Den beste barneoppdragelse er at ektefeller prioriterer hverandre.

Vi sier så ofte: Den beste oppdragelse vi kan gi våre barn er å elske hverandre. Da får de et trygt fundament å bygge videre på. Det gir oss også autoritet. Det to av dere er enige om å be om skal dere få... Når mor og far står sammen, får de en autoritet som gjør at barna blir lydige.

Særlig kvinner vi samtaler med påpeker hvor viktig det er at de opplever at de blir prioritert foran barn, familie, hobbyer, jobb og menighetsarbeide. Når vi prioriterer ektefellen først, og bruker tid sammen på å tenke gjennom hvordan vi sammen skal forholde oss til de ulike utfordringene, vil vi vokse sammen og unngår at vi blir ensomme og slitne og motløse.

Gjensidig tillit er en forutsetning for å vokse sammen.

Legg merke til at ordet TILLIT kan leses både fra høyre og venstre. Den må være gjensidig. Trofasthet gir trygghet, binder sammen, og gir styrke. Jeg behøver ikke å konkurrere, men vet hvilken plass og posisjon jeg har i forhold til ektemaken,

og kan bruke energien på å bygge vennskap og samhold i stedet for å forsvare meg og beskytte meg. Det betyr at man kan stole på hverandre også når man ikke er sammen, som f.eks. under reise, kurs o.l. Ekteskapsløftet som blir gitt under vielsen er et ankerpunkt som gir et trygt ankerfeste i livet. Det å bekjenne offentlig for hverandre og sine pårørende at man har tatt et valg for livet, gjør noe med oss. Derfor ser vi også hvor ødeleggende det er for ekteskapet når man begynner å si til hverandre: «nå orker jeg ikke lenger», og leker med tanken om brudd. Da ødelegges tryggheten, og baner veg for skilsmisse. Det er hvordan vi tenker som avgjør hvordan vi handler. Derfor skal vi ta gale tanker til fange sier Paulus:

2. KORINTER BREV 10:4-5 «For våre våpen er ikke fra mennesker, men de har sin kraft fra Gud og kan legge festninger i grus. Vi river ned tankebygninger og alt stort og stolt som reiser seg mot kunnskapen om Gud, og vi tar hver tanke til fange under lydigheten mot Kristus.»

Ordspråkene gir en klar oppskrift på hva troskap innebærer, og hva konsekvensen av utroskap blir:

ORDSPRÅKENE 5:9-13 «Hold deg unna annen manns kone, kom ikke nær hennes dør! Ellers må du gi din ungdoms kraft til andre, dine beste år til en nådeløs herre. Andre får mette seg av det du eier, det du vant med ditt strev, går til fremmedes hus. Da må du stønne i din siste stund, når din kropp og ditt hold tæres bort, og si: «Hvordan kunne jeg hate tukt og ikke bry meg om å bli refset! Jeg hørte ikke på dem som underviste meg, lyttet ikke til mine læreres ord.»

Under en tale presiserte jeg at vi ikke måtte skjule noe for hverandre. En mann kom til meg og sa: «Jeg har vært utro mot min hustru, og hvis hun får vite det kommer hun til å reise fra meg.

Mener du at jeg skal si det til henne?» Jeg fastholdt at om han ikke gjorde det, ville han bruke så mye åndelig energi på å skjule sin synd, at hun før eller senere ville oppdage det likevel. Vi fikk hjelpe dem gjennom den vonde opplevelsen en slik betroelse er. Men da hun fikk vite sannheten utbrøt hun: *«Jeg har ant at det var slik!»* Noe senere fikk vi et brev hvor de lykkelig fortalte at nå hadde de det så godt sammen, ikke minst seksuelt.

For å unngå å falle i slike fristelser er det viktig å leve i full åpenhet med hverandre. Uttalte forventninger på det seksuelle område skaper fort gale holdninger, og er urettferdige mot den annen part. Vær oppmerksom på at syndige tanker som kommer inn for å ødelegge fellesskapet angår dere begge. Det er synd å holde slike tanker skjult. Vår erfaring er at kvinner ønsker en slik åpenhet når den er ærlig ment, og ikke blir gitt som en bebreidelse over at hun ikke dekker hans behov. De vi har snakket med venter på en invitt fra sine menn om å stå sammen for å beskytte fellesskapet og enheten. Igjen lyder røsten fra Edens hage: *«Adam, hvor er du ...?»*

Hva innebærer det å være trofast?

Under en konferanse fikk vi forsamlingen til å arbeide i grupper. Oppgaven var: Hva innebærer det å være trofast? Vi delte kvinner og menn i egne grupper.

Kvinnene sa dette:

Han er trofast mot meg når:

- jeg føler meg verdifull og elsket.
- jeg blir akseptert for den jeg er.
- han prioriterer meg og vårt fellesskap.
- jeg kan stole på han.
- han deler det som er vanskelig med meg.

Mennene sa dette:

Hun er trofast mot meg når:

- hun forsvarer meg overfor andre.
- hun er forutsigbar (avstår fra å manipulere).
- hun gir meg en opplevelse av å være verdifull og elsket.
- hun viser meg tillit.
- hun er ærlig og åpen.

Da vi skulle arbeide videre med spørsmålet «hva er utroskap?», ble mange av oss forundret over konklusjonen gruppene kom frem til:

Dersom vi ikke dekker de behovene som er listet opp her, vil fristelsen til utroskap kunne bli mye større om man møter en som «forstår».

Ingen ønsker å forlate en man opplever seg elsket av. Derfor er det viktig at ektefellen gir hverandre ærlig tilbakemelding på hvorvidt man lykkes i å dekke den andres behov.

Selv om seksuell utroskap ofte har sin rot i en manglende opplevelse av å være elsket, må ikke det ovenstående oppfattes som et alibi for det Bibelen kaller hor. Her ser vi at Jesus er veldig klar i å fastslå at dette budet ikke bare var noe som gjaldt under Moseloven:

MATTEUS 19:9 «Jeg sier dere: Den som skiller seg fra sin hustru av noen annen grunn enn hor, og gifter seg med en annen, han begår ekteskapsbrudd.»

Her sier Jesus at den eneste legitime skilsmissegrunn er hor.

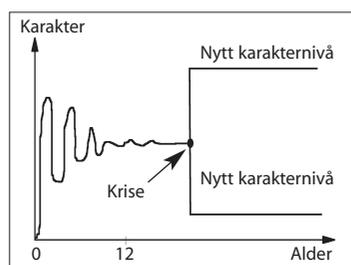
Vi møter stadig mennesker som har falt på dette området. Det kan ha skjedd både før og i ekteskapet. Vår erfaring er at når dette blir bekjent og gjort opp kan en slik krise føre ekteparet enda nærmere hverandre i intimitet og respekt. Men når vi ser hvilken dyp smerte utroskap skaper, ikke bare hos den

sviktede part, men også hos den som har falt, så forstår vi at dette er noe av det mest sårende et ekteskap kan utsettes for.

Det er likevel på plass å nevne at det er forhold som er så ødeleggende og nedverdiggende at de gir legitim begrunnelse for skilsmisse. Når ektefeller opplever f.eks. fysisk eller psykisk mishandling, alvorlig rusmisbruk, total økonomisk ansvarsfraskrivelse hos den ene av partene, når den ene gjør seg skyldig i mishandling eller seksuelle overgrep mot barna eller annen alvorlig kriminalitet mot andre; da vil ofte en skilsmisse være den eneste løsningen.

Vi ser fra tid til annen at den krisen en separasjon eller skilsmisse fører til kan få mennesker til å vokne opp og ta ansvar for sine handlinger.

Kriser er muligheter til å vokse.

Figuren viser hvordan vårt karakternivå utvikler seg over tid. Etter fylte tolv år er det liten utvikling, med mindre man kommer i en krise.

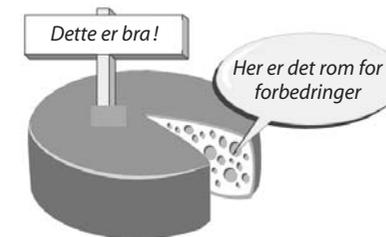
Dette er en erfaring vi alle har. Når alt går på en strek, er vi ikke motivert til å endre livsstil. Men når vi havner i en livskrise blir vi tvunget til å innse virkeligheten. Da kan vi bli sanne mot hverandre på en ny måte. Som figuren viser, så er vi ikke den samme etter en krise. Men velger man å flykte fra problemet kan slaget være tapt. Dessverre er det alt for mange som velger en slik løsning. Vi anbefaler de som står nær mennesker i krise å bry seg. Ta kontakt! Tilby hjelp. Mennesker i krise trenger noen å snakke med. Det er mentalhygiene. Tar vi ansvar for egne handlinger og er villig til å gjøre opp, kan en krise være det beste som har hendt oss.

På side 22 i kapittel 1 viste vi hvor viktig det var at tilbakemelding ble brukt til å korrigere prosessen. Uten tilbakemelding vil vi ikke nå målet.

På en samling ba vi deltakerene om å tenke etter hvordan man kunne unngå at tilbakemelding ble oppfattet som kritikk.

Her er svarene:

- 1 Velg et gunstig tidspunkt for tilbakemeldingen.
- 2 Bruk jeg-form, ta ansvar for egne følelser.
- 3 Ikke krev endring – bare jeg kan endre egen adferd!
- 4 Vis selvbeherskelse, men ikke trykk det ned.
- 5 Vær ærlig og spesifikk, ikke generaliser. Innrøm at du er såret.
- 6 Gi kontinuerlig tilbakemelding.
- 7 Si det positive først.
- 8 Ta imot den andres følelser uten å gå i selvforsvar.
- 9 Be om tilbakemelding på egen adferd. Virkeligheten er ofte bedre enn du tror. Det er ofte snakk om en sektor (se figuren).
- 10 Si ting i kjærlighet. Du vil gi den andre mulighet til å vokse!

Når synd ikke blir gjort opp, fører det til harde hjerter.

Det er dessverre forhold som er så uverdige å leve under, at skilsmisse er den eneste løsningen. Vold og undertrykkelse i ekteskapet må konfronteres og stoppes. Her har vi som medmennesker et ansvar for å gripe inn og bringe uverdige forhold til opphør. Mange slike ulykkelige parforhold kunne vært unngått om man hadde fått kvalifisert veiledning før ekteskapet.

Trygghet er en forutsetning for fellesskap.

Trygghet kan bare gis av den som selv er trygg. Som nevnt i kapittel to er menneskets aller dypeste behov behovet for å oppleve seg elsket. Deretter kommer behovet for trygghet. Det ligger der som en grunnleggende forutsetning for å kunne gi både kjærlighet og nærhet. Ofte ser vi at mennesker søker sammen og gifter seg for å dekke sitt behov for trygghet. Men minus minus gir i denne sammenhengen ikke pluss slik som i matematikken. Det vil derimot føre til problemer. Jesus underviste disiplene i Bergprekenen at det var ved å gi at man ville bli gitt, eller som det står:

MATTEUS 13:12 «For den som har, han skal få, og det i overflod. Men den som ikke har, skal bli fratatt selv det han har.»

Jesus hentet dette utsagnet fra en gammel Rabbinisk tradisjon. Der heter det: «Den som SIER AT HAN IKKE har, skal miste det han har, men den som SIER AT HAN har, han skal få og ha overflod.» Dette er ikke spådom om straff, men en nøktern beskrivelse av åndelige lover som vi alle har erfart i livet. Det går på hvilke forventninger vi har til livet. Negative forventninger er selvoppyllende, fordi de styrer oss mot det vi er redde skal skje. Det er som når vi sykler, og konsentrerer oss om å ikke sykle opp i et hull i vegen, så er det der vi havner. Følgende bibelsitater illustrerer denne loven om fokusering, som er velkjent hos psykologene:

ORDSPRÅKENE 4:25 «Ha øynene rettet framover, fest blikket på det som ligger foran deg!»

ORDSPRÅKENE 10:24 «Den gudløse rammes av det han er redd for, de rettferdige får det de lengter etter.»

Her kan det være behov for en radikal endring av livsstil hvor man tar et oppgjør med gale måter å tenke på, og bekjenner negativ fokusering som synd. Er dette plantet ned i vår underbevissthet gjennom gal arv eller negativ påvirkning fra oppveksten, må vi be Gud om å helbrede vår ånd. Ut fra ordet i Johannes 8:32: «Da skal dere kjenne sannheten, og sannheten skal gjøre dere fri.» og vers 36: «Får Sønnen frigjort dere, da blir dere virkelig fri», har vi frimodighet til å ta opp slike vonde ting fra fortiden og be Gud gripe inn i menneskets underbevissthet eller ånd og helbrede. Vi har svært mange eksempler på at dette kan gi en ny start i livet. Blir slike ting bare fortiet, vil arven bringes videre.

Konsekvensen av brutte relasjoner.

Brutte relasjoner fører til utrygghet. Når vi opplever oss utrygge, kommer frykten for å bli avvist snikende. Det vi da har lett for å gripe til, er sinne og bebreidelse; «Du gjør at jeg får det vondt!» Her kommer den onde natur i oss frem. Vi får lyst til å ha rett, og setter oss til dommere over hverandre, i stedet for å velge oppgjør og forsoning gjennom tilgivelse. Figuren på side 36 viser to gale reaksjonsmønstre. Enkelte velger en *passiv tilbaketrekkende* holdning som fort leder til manipulasjon og straff ved å «lide» og gi den annen part skyldfølelse. Andre velger den *aktive anklagende* måten gjennom å styre og kontrollere for å tvinge frem sin rett.

De daglige valgene.

Det er viktig å være klar over at det er de daglige valgene som til slutt settes sammen til de store valg i livet. Derfor taler også Bibelen om at vi ikke skal la solen gå ned over vår vrede (Efeserne 4:26). Vår psyke er ikke laget for å takle akkumulerte følelsesmessige belastninger, og de virker skadelig på vår helse.

Ordspråkene vitner sterkt om dette på flere steder, f.eks. Ordspråkene 16:24, og påstandene underbygges av nyere forskning på området psykosomatiske lidelser. Det er interessant å legge merke til at Gud har gitt oss menn en medhjelp som instinktivt vet at Gudsbildet bare kan realiseres gjennom lagarbeide.

Ikke noe annet menneske av motsatt kjønn skal nyte større fortrolighet enn ens egen ektefelle. I vår praksis ser vi ofte at det er her ektefeller går i fella. Når problemene kommer, har man så lett for å betro seg til noen som forstår en. Og Satan sørger alltid for at noen slike «forståere» er i nærheten når man er mest sårbar. Og så skapes det gale bindinger som kan føre til utroskap. Trofasthet har stor lønn. Glede over at det ikke er noen annen enn ektefellen jeg har gitt meg til, er en arv som ikke bare tilhører meg, men en velsignelse jeg kan gi videre til mine barn.

Brudd fører lett til hat og fiendskap mot det annet kjønn.

Mye av drivkreftene i kvinnefrigjøringen har vært sårede følelser over å ha blitt sviktet av mannen. Slike vonde følelser lar seg ikke begrense til ektefellen, men gir seg utslag i det syn mange kvinner har på menn overhodet, og disse holdninger føres videre til barna. Her har vi menn en gjenreisingsjobb å utføre. Mr. Bean på tv er blitt et symbol på en mannsstand som ikke lenger kan tas på alvor. Det vil ta tid og utholdenhet å viske ut et bilde av menn som ikke tar ansvar; menn som er opptatt av seg selv og sine behov, i stedet for å stå på post og være der når hustru og barn trenger støtte. Vi snakker så mye om fosterdrap og abortlov, men dersom alle menn tok ansvar for sine handlinger, og avsto fra å utnytte kvinner man ikke mente å gi seg til for livet, så ville vi ikke trenge noen abortlov. Seksuell utnytting er et effektivt middel for Satan til å ødelegge kvinners selv-

respekt og selvbilde. Som menn skapt i Guds bilde må vi sterkt ta avstand fra slik oppførsel.

Hva er kjærlighet?

En kjent amerikansk filmstjerne med et dusin mislykkede ekteskap bak seg forklarte det slik: «*One may fall in love, and one may fall out of love*» Man kan falle inn i kjærligheten, og man kan falle ut av den igjen. Et slikt syn på kjærlighet strider radikalt med slik Bibelen beskriver kjærligheten. Paulus sier i 1. Korinterbrev 13, at kjærligheten er tålmodig, velvillig, og elsker sannhet (åpenhet). Da ser vi at det egentlig er snakk om en karakter som kan bygges opp ved bevisst arbeide, og ikke noe man enten har eller ikke har. Da blir den enkelte av oss ansvarlig for om vi gir hverandre denne type kjærlighet, eller om vi vil bygge livet vårt på følelser. Gir vi hverandre omsorg og nærhet, og viser vi at vi trenger hverandre, vil de gode følelsene komme. Bibelen oppfordrer oss til å ta alt opp i beste mening, og ha respekt for hverandre. Dette er valg som må styres ut fra vår vilje og lydighet mot Guds ord!

Seksuallivet som barometer.

Seksuallivet er et sikkert barometer som viser om det er samsvar mellom liv og lære i vårt samliv. Kvinner som ikke opplever seg trygge og elsket vil ha vanskeligheter med å gi seg til sin mann. Når seksuallivet skranter vil vi råde ektefellene til å spørre hverandre: «*Opplever du deg elsket av meg?*»

Et ungt par vi arbeider sammen med illustrerer seksuallivet med en kransekake, slik figuren viser. Et harmonisk seksualliv

må være basert på et fundament av frukter fra livets tre. Ringene i kransekaka har fått tilsvarende navn. Når disse ringene er på plass er vår erfaring at både hustru og ektemann lengter etter å gi seg til hverandre. Er ringene ikke på plass vil seksuallivet fort oppleves som krav og begjær.

Her følger noen stikkord vi bruker når vi underviser ungdom i dette temaet:

Ungdomstiden er en forberedelsestid for ekteskap.

Seksualdriften er Guds gave til ekteskapet. Den gjør at vi lengter etter hverandre. Målet er å gjøre Gud synlig i fellesskapet mellom de to.

Hvorfor er vi så forskjellig? – Gutter og jenter har i utgangspunktet helt forskjellige behov.

Jentene søker trygghet og forståelse:

- Mener han alvor?
- Vil han bli en god far for våre barn?
- Trenger han mer enn kroppen min?
- Vil han at jeg skal være en medhjelp?
- Vil han ta hensyn til mine meninger og behov?

Guttene har i utgangspunktet mest behov for fysisk kontakt.

Deres drifter kan virke primitive og egoistiske. Vår kultur har ødelagt mannsbildet (Kfr. Mr. Bean på tv) Vår erfaring er imidlertid at:

- Menn er spesiallaget til å ta ansvar.
- Mannen er nøkkelen til at en kvinne skal oppleve seg elsket.
- Seksualdriften må temmes og ledes inn i rett spor, kfr. Rjukanfossen, som etter å ha blitt temmet ved at vannet ble ledet i rør inn i turbiner, nå gir mat til millioner ved å produsere gjødsel. Avholdenhet er ikke skadelig som mange tror. Tvert imot er det styrkende for karakteren å øve i avhol-

denhet. Det vil alltid være behov for å kunne avstå fra sex i perioder som sykdom, graviditet, menstruasjon, reiser o.l.

- Målet med et forhold må være å utvikle et vennskap som omfatter åndelig fellesskap og felleskap i kommunikasjon.
- Er dette på plass vil alle passe sammen seksuelt!

Offentlighet gir sosial støtte og velsignelse.

Samboerforhold er prøveekteskap hvor mange har holdningen «går det så går det». Å holde muligheten til å gå fra hverandre åpen hele tiden, vil aldri gi det rette fundament av trygghet. Man mangler også den støtte som offentlighet gir, både av forpliktelse og velsignelse. Undersøkelser viser at «skilsmissestatistikken» blant samboere er langt høyere enn blant gifte. Vi har samtalt med en rekke par, både unge og eldre, som har prøvd begge deler. Alle er enige om at den tryggheten som ekteskapet gir, ikke kan oppnås i andre parforhold. Statistikken viser at syv av ti samboere skiller lag.

Homofilt samliv er troskap på avveie.

Når mennesker blir tilstrekkelig såret, åpnes sinnet og følelseslivet for gale bindinger. Det viser seg at de fleste homofile har sårede relasjoner til en eller begge av sine foreldre, og gjennom gal oppdragelse har fått et unaturlig forhold til sitt eget kjønn. Mange har vært utsatt for seksuell vold, og truet på livet om de fortalte noe. Vi har hjulpet mange ut av dette mørke ved å få kunnskapsord som har talt rett inn i situasjonen. Andre er blitt preget gjennom homofile venner. I et forsøk på å finne ut av sine forvirrede følelser prøver menn å finne sin identitet som mann gjennom å knytte seg til en mann, og kvinner søker på samme måte å finne sin egen identitet gjennom å knytte seg til en kvinne.

Bibelen taler klart om at homofilt samliv er synd, og i tillegg er det uhyre smittosomt ved at sårede mennesker i slike miljøer lett ledes på avveier. I puberteten er seksualiteten labil, og lar seg lett påvirke av miljøet. Reelt sett kan man si at fristelsen er der både til homofil hor og heterofil hor, og at det derfor blir et spørsmål om å følge Guds ord om avholdenhet utenom ekteskapets ramme, eller ikke. Guds ord er meget klart her:

3. MOSEBOK 18:22 «Du skal ikke ligge med en mann slik som en ligger med en kvinne. Det er en styggedom.»

3. MOSEBOK 18:29 «For alle som gjør slike avskyelige gjerninger, alle som finner på slikt, skal utryddes av sitt folk.»

3. MOSEBOK 20:23 «Når en mann har omgang med en annen mann slik som en har omgang med en kvinne, har de begge gjort en avskyelig gjerning. De skal dø; det hviler blod-skyld på dem.»

1. Korinterbrev 6:9–11 viser at homofili var utbredt i Korint, men at de ble fri under Paulus' virke.

Vi må ikke la oss forlede til å blande nære og gode følelser for en av samme kjønn med sex. Det er slik Satan vil forføre oss ved å blande mye sannhet med litt løgn slik at alt skal se ut som sannhet. I virkeligheten blir da alt et bedrag.

Den beste medisin for avvikende holdninger er gode modeller som er i stand til å bringe tilgivelse og forsoning til kommende slekter. Vi har i samtale og bønn hjulpet et tjuetalls homofile til et normalt seksuelt følelsesliv. Gud kan sette fri fra synd og bånd, men så blir det et gjenreisingsarbeide å gjøre for å innøve riktige tanker og holdninger. Dette er samme prosessen som ved brudd med enhver synd. Gud helbreder vår ånd, men det sjeliske er vi selv ansvarlig for. Her vil støttende miljøer og gode fortrolige venner være avgjørende for utfallet. Problemer i samlivet mellom mennesker har sin grunn i at vi

tenker galt. Men det finnes en god bibelsk forankring for samlivstenking. Over år har vi samlet en del utsagn som går i rette med vår tids humanistiske tenking:

SAMLIVETS LOVER

- 1 Alle er skapt for fellesskap. 1. Mosebok 1:31. Gud har lagt forutsetningene for at vi kan fungere sammen i harmoniske samliv.
- 2 Ingen passer sammen i utgangspunktet. Det er en illusjon å tro at det går an å finne «den rette» i den forstand at man uten videre fungerer sammen. Men det er klart at noen har fått med seg en arv hvor de i familien er blitt trent til å fungere sammen med andre mennesker og på den måten løser ut synergien i samspillet.
- 3 Samliv er et fag, og må læres, det er hardt og bevisst arbeide.
- 4 Bare du kan forandre deg! (Romerbrevet 12:2) Det er spilt møye å prøve å endre på andres adferd mot deres vilje. All endring må motiveres innenfra.
- 5 Det er du som avgjør hvem som er den rette i ditt liv gjennom ditt valg. Å holde hverandre på prøve ødelegger forutsetningen for å inngå i et forpliktende fellesskap mot felles mål.
- 6 Si ikke at du ikke har, da mister du endog det du har. Men sier du at du har da skal du få og ha overflod. Matteus 13:12 (hebraisk oversettelse). Negativ bekjennelse fratrar deg muligheten til å se muligheten i deres samliv. Den gudløse rammes av det han er redd, sier Ordspråkene 10:24.
- 7 Det du fokuserer på gir du kraft i ditt liv.
- 8 Ingen kan erstatte deg! Du har muligheter ingen andre har! Ingen kan erstatte deg som far, mor, bror, søster, venn ...
- 9 Bekjenn dine skrøpeligheter og svakheter, så får du fellesskap. Å bekjenne andres skrøpeligheter gir motsatt resultat!
1. Johannes 1:7.

ARBEIDSOPPGAVE 3

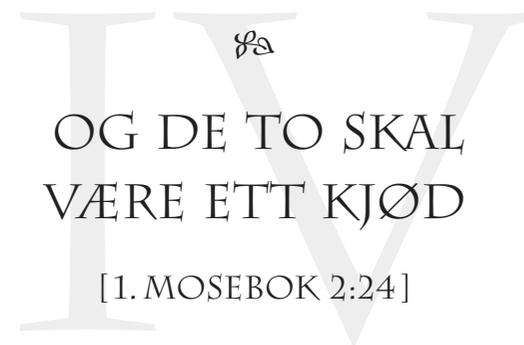
OG HOLDE SEG TIL SIN HUSTRU...

- 1 Gå gjennom plansjen med utrygghet på side 36. Finn ut av hvilken side du lett velger i en konfliktsituasjon. Samtal om hvordan dere kan overvinne dette ved bevisst å velge forsoningens veg.

- 2 Når dere vet hvor dere har lett for å feile, er det en god regel å begynne med å be sammen før samtalen. Ellers vil ofte de vonde følelsene ta overhånd, og samtalen ender i gjensidige beskyldninger. Ha gjerne plansjen foran dere for å være klar over fallgruvene! Noter ned de egenskapene ved din ektefelle som du setter pris på og *Si det ut til han/henne*. Husk at manglende informasjon om din kjærlighet blir erstattet med utrygghet og mistanker! Mange forhold er blitt ødelagte fordi man ikke var bevisst på dette. *Du er ...*

- 3 Vær bevisst på å elske frem skjulte positive sider ved din ektefelle og barn, spesielt de som utfyller din egen personlighet. Tren deg i å glede deg ved din ektefelle, og ros han/henne overfor barna og venner!

Må Gud velsigne dere til å være et sant uttrykk for troskap.

OG DE TO SKAL
VÆRE ETT KJØD

[1. MOSEBOK 2:24]

Vi er skapt til mangfold

Uttrykket som er brukt i kapitteloverskriften er det samme som brukes om å veve eller flette sammen. Det er altså ikke snakk om at to personer skal utslette sin egen personlighet for å gå opp i et felles hele som poteter i en potetmos. Nei, det er mangfoldet som avspeiler Guds vesen. Det er bare når de forskjellige trådene i en bildvev er fargeekte og holder på sin egenart, at bildet kan bli uttrykksfullt og vakkert. I hele skaperverket ser vi hvordan Gud setter sammen ulikheter til et samspill, både i naturen og blant mennesker. Guds plan med våre liv er at vi i ekteskapet skal veves sammen i ånd sjel og legeme (seksuelt). På den måten skal vi avspeile noe av Guds herlighet (treenig og likevel en). Spesielt kvinner vil kunne bekrefte at det er vanskelig å oppnå seksuell tilfredsstillelse i et forhold hvor hun ikke opplever åndelig og sjelelig fellesskap.

En slik sammenveving kommer ikke av seg selv. Den er bare mulig ut fra et bevisst arbeide og en klar plan. I fysikkens verden sier varmelærens andre hovedsetning: «... du får ikke noe gratis». Slik er det også i samspillet mellom mennesker. Du får

ved å gi. Dette er et fagfelt, og bare bevisst arbeide etter skape-rens oppskrift kan gi gode resultater. Det gir seg selv at mennesker som lever opp i et hjem hvor foreldrene er gode forbilder, vil ha et stort fortrinn. Likevel må vi alle velge denne livsstilen. Vi må tro at fellesskap er en rikere måte å leve på enn individualisme. Men det oppnås bare ved «å miste sitt liv». Jesus sa det slik:

MATTEUS 6:25 *«Den som vil berge sitt liv skal miste det, men den som mister sitt liv (lever for andre), skal finne det».*

Forskjellighet, en ressurs

Forskjellighet kan skape en atmosfære av kreativitet. Når pole- ne på et batteri har lik spenning, kan det ikke frigjøres energi til å starte bilen. Når to mennesker av samme kjønn lever sam- men, skapes det ikke avkom, og dette er en av Satans planer for å utrydde menneskeslekten. På samme måte ser vi at når enkeltmennesker får makt til å gjennomføre sin ensporethet, kan det føre til undergang for folkeslag. Historien er full av eksempler. Vi trenger hverandres forskjellighet for å utvikle nytt liv, og vi trenger hverandres forskjellighet som et korrek- tiv, for ikke å bli ensporet og komme ut av mangfoldet. Typisk ser vi at i konfliktsituasjoner er det mangfoldet, og det som er annerledes som først blir truende, og som man ønsker å kvitte seg med.

De senere års krise på det økonomiske plan, viser i ettertid ledere som kvittet seg med medarbeidere som kunne vært et korrektiv til deres handlemåter.

De fleste ektepar som kommer til oss for å få hjelp i konflik- ter, klager over at de er så forskjellige. De har ikke lært at net- topp dette er deres viktigste ressurs. Men da må man lære å utnytte forskjelligheten positivt.

Ved å se ting på forskjellig måte, kan man oppdage nye nyanser, eller unngå å gå i feller som man ikke ville oppdage alene. Det er dette man kaller synergieffekt. De som har forstått dette vil ønske forskjellighet velkommen.

Mannens ansvar (se også side 23)

Mannen er skapt til å våke over at Guds ord blir overholdt, ikke minst gjennom forbildlig oppførsel. I familien skulle alle lære å kjenne Guds lov. De skulle bli trent til et samspill, hvor de får utvikle sin personlighet sammen med andre, til et mangfold som fremmer de holdninger Jesus lærte oss.

Videre er mannen kalt til å ta ansvar. Han skulle dyrke og passe hagen. Vi trenger å få en holdningsendring som får menn til å ta praktisk ansvar. Dette går på å holde orden og utvikle og vedlikeholde hjemmet til et godt og trygt sted å være i samar- beide med sin hustru. Dette innebærer ikke at mannen må være fullkommen. Da ville oppgaven være for vanskelig. Nei, Bibelen sier:

1. KORINTER BREV 1:27 *«Det som regnes som svakt i ver- den, utvalgte Gud seg for å gjøre det sterke til skamme.»*

Mange menn tror de må opptre som sterke og vise, og er redde for å vise sine svake sider. Dette kaller Bibelen for stolthet, og sier at Gud står de stolte imot! Det er de som lett innrømmer sine feil, som ydmyker seg, og bekjenner sin hjelpeløshet og avhengighet av sin ektefelle, som får respekt og støtte. Dette synes som bakvendtland for den som tenker på verdens vis. Derfor må man være omvendt for å forstå de lover som gjelder i Guds rike. Vi opplever gang etter gang at når menn inntar denne ydmyke holdningen overfor sin hustru, så elsker hun han, og blir en medhjelp som tror på han og utfyller han. Men når han forsvarer sine feil, og opptreer sterk, blir hun hans

motstander. Sakarja 4:6 sier: «Ikke ved makt og ikke ved kraft, men ved min ånd», sier Herren. Det er slik mannen er kalt til å lede og dekke sin hustrus følelsesmessige behov.

En kvinne har behov for å få uttrykke sine følelser og frustrasjoner over for sin mann. Hun er den som oftest først merker at «Gudsbildet har slått sprekker». Da trenger hun at mannen tar seg tid til å lytte til henne.

For en mann er dette en stor utfordring, fordi han fort vil ta det som kritikk, og et uttrykk for at han ikke har strukket til. Men fordi en kvinne ofte har større følelsesmessige svingninger enn mannen, har hun behov for å gi uttrykk for sine følelser, uten å få vite at det er dumt å tenke slik.

Den mannen som klarer å lytte til såre følelser, og så gi uttrykk for medfølelse, «... jeg forstår at du har det vondt, skatten min, men jeg vil være med deg i smerten», han vil vinne sin hustrus hjerte! Menn er ofte så handlingsorientert. De kommer ut med kjappe løsninger eller forklaringer.

Et typisk utsagn fra en mann er: «Hadde du bare gjort slik som jeg, så hadde alt gått greitt». Han forstår ikke at det han sier er: «Så dum du er som ikke er som meg!» Slike utsagn skaper ikke gode følelser.

En hustru vil være med og samtale om nødvendig korrigerende av prosessen, og ikke få servert ferdig uttenkte løsninger. Hvor er hennes plass da? Han trenger jo ikke en medhjelp!

Kvinnens ansvar (se også side 24)

Kvinnen er hjelper, og mannens like.

1. MOSEBOK 2:18 «Da sa Herren Gud: Det er ikke godt for mannen å være alene. Jeg vil gi han en hjelper som er hans like.»

Uttrykket «en hjelper» er en av de egenskaper vi setter mest pris på hos Gud. Han bruker det selv som en hederstittel. «... en hjelper, i nøden funnet såre stor...» står det i en gammel oversettelse. Den som hjelper er kommet lenger enn den som hjelpes, eller har noe den som hjelpes trenger. Det å ha evnen til å støtte og hjelpe, er en av de viktigste egenskapene for å bygge et fellesskap. Diskusjonen om kvinner som ledere blir unektelig litt komisk ut fra at Gud selv beskriver henne med de ypperste lederegenskaper. Feilen oppstår når vi blir forledet til å tenke enten eller, i stedet for å se at «den beste lederen» er en mann og en kvinne som står sammen.

En mannjevning mellom mann og kvinne er meningsløs! Hun er *medansvarlig*, og har rett og ansvar til å slippe til med alt det Gud har gitt henne for å fullføre deres felles oppgave; Å fremstille Guds bilde på jorden!

Som medhjelp vil kvinnen være opptatt av å gi mannen sin tilbakemelding på hvordan de lykkes i samspillet.

Hun vil se:

- 1 det som ikke er rett
- 2 de praktiske og åndelige behovene
- 3 alle de oppgavene mannen ikke tar ansvar for

Her må vi ta med at mange uoverensstemmelser kan skyldes at vi som mann og kvinne snakker forskjellig språk, og derfor legger forskjellig betydning i det vi uttrykker. Derfor er det så viktig at vi lærer å kommunisere. Det skal vi ta for oss i neste kapittel.

Når en kvinne er trygg og kjenner seg inkludert, vil hun være en støtte og medhjelper. Kvinnen er som instrumentene på et fly: De registrerer det som foregår. Når alt går bra forsikrer de piloten om dette, men når noe ikke er som det skal, sier de også fra, og for de viktigste funksjonene har man laget de mest følsomme instrumentene.

I ekteskapet er kvinnen spesielt følsom dersom mannen svikter sitt kall, og når noe går ut over fellesskapet. Vi ser ofte at når det går galt, flyttes hennes lojalitet over fra mannen til barna. En kvinne som opplever at hun ikke får være medhjelp fordi mannen går sine egne veier, er en mester til å avsløre mannens feil og svakheter. Derfor vil mannen i en konflikt-situasjon ofte oppleve kvinnen som sin motstander, i stedet for en medhjelp. Efeserne 5:33 sier at kvinnen skal ha respekt for sin mann. Manglende respekt for ektemannen gjør at han trekker seg, og mange kvinner opplever seg derfor ensomme og forlatt, og ute av stand til å utvikle det Gud har gitt dem. På en weekend kom det frem at mange kvinner hadde overtatt Den Hellige Ånd sin oppgave i mannens liv, nemlig å overbevise om synd.

JOHANNES 16:8 «Og når han kommer, skal han gå i rette med verden og vise den hva som er synd, rett og dom.»

Det var en av årsakene til at mannen ikke utviklet seg. Da dette ble bekjent som synd, sto mannen fram og tok ansvar.

Det er viktig at de to i fellesskap skaper en atmosfære av respekt for hverandre, samtidig som de kan snakke åpent ut om uakseptabel adferd og gale holdninger. Det kan være smertefullt, men det er viktig å ikke gi opp før man er kommet til bunns i problemet. Det er i smerten at det skjer noe med oss. Her har mannen et ansvar til midt i de vonde følelsene å lede sin familie etter hva som er rett etter Guds ord. I de fleste tilfeller vil dette være å ta ansvaret for sin del av årsaken til vanskeligheten, og be sin hustru og barn om tilgivelse. Da er han hode, og et godt forbilde.

Når mannen kjenner seg støttet er han trygg. Da kan han gå inn i oppgaver og være *lojal og trofast*. Kvinnen har av Gud blitt gitt spesielle forutsetninger til å skape *samhold* og *fellesskap* mellom mennesker. Samtidig som vi er forskjellige, er det

viktig å holde fast ved at vi også er like. Vi har begge behov for forståelse og nærhet. Vi trenger begge oppmuntring og støtte. Vi trenger begge å få utvikle våre særtrekk, og vi må være åpen for at vi noen ganger rett og slett trenger å være alene! De ektepar som kan gi hverandre frihet til dette, vil oppleve at frihet binder sammen.

Kvinnen er en del av mannen:

- ben av mine ben (1. Mosebok 2:23)
- kjøtt av mitt kjøtt
- hennes fortrinn er mine fortrinn
- hennes svakhet er min svakhet

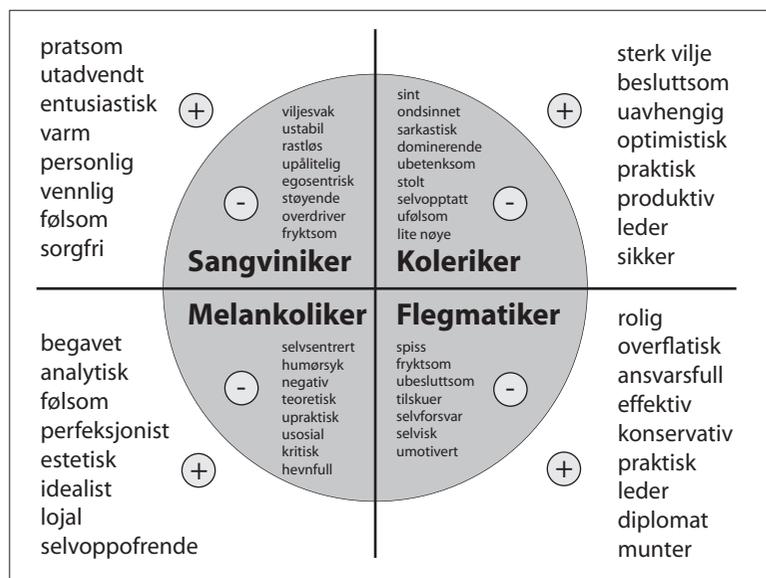
Først i det aller siste har det virkelig gått opp for oss hva dette innebærer. Tidligere strevet vi med å få til en kommunikasjon mellom to forskjellige individer. Vi ble dyktige teoretikere, men når det skar seg mellom oss, brukte vi energi på å forsvare oss. Forståelsen av at vi er hverandres lemmer, gjør at det blir meningsløst å bekjempe hverandre.

Forskjellighet er utfordrende.

Gud har skapt oss forskjellig for at vi skal utfylle hverandre. Guds natur kommer sterkest frem i samspillet mellom forskjellige personligheter.

Fordi vi har forskjellig natur og forskjellig kjønn trenger vi å lære å lokke frem de vakre tonene hos hverandre, akkurat som når vi lærer å spille piano. Mennesker med forskjellig temperament som melankoliker, sangviniker, koleriker og flegmatiker må lære å utnytte disse forskjellighetene om de skal unngå å havne i konflikter.

Figuren på neste side viser hvordan disse fire personlighetene arter seg når mennesker er trygge (utenfor sirkelen),

og når de er utrygge (inne i sirkelen.) De fleste av oss har en kombinasjon av flere personlighetstrekk selv om én ofte er den fremtredende. Ofte vil det være slik at den ene ektefellen oppfatter situasjoner ut fra sin sangvinske natur, mens den andre gjenspeiler sin koleriske natur i sin oppfatning. Begge deler hører med i helheten.

Menn og kvinner har ofte forskjellig oppfatningsevne. Vi har forskjellig antall kanaler vi klarer å lytte til samtidig. Svært ofte ser vi at menn er mono, mens kvinner er stereo i oppfatningsevne. Det kan være omvendt!

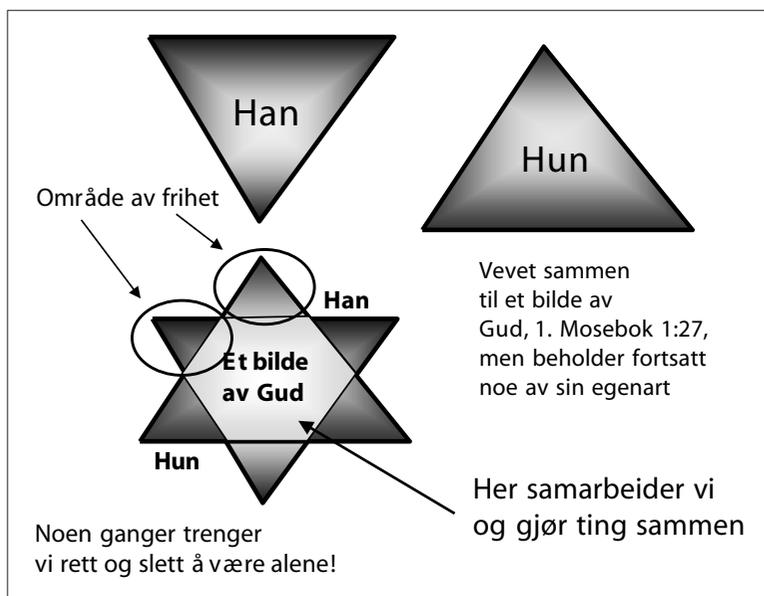
Det at vi kommer fra forskjellig bakgrunn med forskjellig oppdragelse og verdinormer er også med på å komplisere bildet. Derfor er samlivet mellom mann og kvinne en livslang utfordring som alltid er rik på spenningsmomenter og muligheter til å vokse sammen.

Utfordringen med å leve sammen, er å lære å trekke vekslere på at vi er forskjellige så vi slipper hverandre til. En mosaikk

er mer verdifull enn en ensfarget flate! På den amerikanske centen står det: «E pluribus unum». Det betyr: fra mange til en. Dette valgspåket skapte den nye verden til en forening av stater som siden fremsto som den sterkeste nasjon i verden. Men en slik sammenveving er et fag.

Figuren på venstre side viser en tradisjonell fremstilling av fire typiske personligheter. Inne i sirkelen er det satt navn på en del negative trekk ved personligheten som kan komme frem ved sårethet eller når vi ikke har lært å stå sammen med mennesker som kan nøytralisere disse sidene. Utenom sirkelen står de positive kvalitetene som kjenner personligheten. De fleste mennesker vil ha en kombinasjon av flere personlighetstyper, hvor én type kan være den dominerende. Kunsten å bli vevet sammen innebærer at vi lærer å kjenne hverandre så godt at vi kan elske frem det beste i hverandres personlighet. Gjennom å lære hverandre å kjenne kan vi oppdage hvordan vi trenger hverandre. Gud har skapt oss forskjellige for at vi sammen skal fremstille en helhet som er større enn hva vi ville gjøre hver for oss. I Johannes 17 sier Jesus at verden vil forstå at han her sendt oss når vi er ett. Men enhet er bare mulig mellom mennesker som trenger hverandre. Jo mer vi innser hvilken mulighet det er å stå sammen, jo mer vil vi kunne gjøre Gud synlig i hverdagen vår.

De fleste mennesker dekker over sine svake sider og bruker energi på å kompensere dem. I stedet skulle vi stå sammen med mennesker som utfyller oss. Skal vi klare dette er betingelsen at vi er ærlige og åpne. Kfr. 1. Johannes brev 1:7. Tilsynelatende sterke sider kan ofte være overkompensasjon av svake sider, og bak svake sider kan det ligge skjulte talenter. Her ligger en utfordring i å «oppdage» hverandre. Ut fra egne erfaringer på nettopp dette området kan vi begge si at livet er langt mer spennende i dag enn i begynnelsen av vårt ekteskap.

Figuren over er et forsøk på å illustrere en prosess hvor sterke sider hos han blir utfylt av sterke sider hos henne, til en enhet som har større kvalitet enn de hadde hver for seg. Dette er det man kaller synergieffekt. To ettall som står ved siden av hverandre leses 11. Eller som Bibelen sier i 1. Samuel 29:5 «... Saul slo tusener, men David har slått titusener», fordi han sto sammen med sine menn.

Utvikle den enkeltes gaver

Vi har alle vært i sammenhenger hvor vi beundrer mennesker som kan spille eller synge, og har frimodighet til å opptre. Vi beundrer også mennesker som er dyktige med hendene, eller har skapende evner.

Familien skulle være et sted hvor vi nettopp utviklet våre evner og tjenester i et trygt miljø. Det er dessverre ikke mange som går bevisst inn for dette. Mange overlater oppdragelsen av

ungene til andre, og går glipp av muligheten til å utvikle enerene gjennom det forbildlige eksempel som bare foreldre kan være.

5. MOSEBOK 28:13 «Herren vil gjøre deg til hode og ikke til hale. Alltid skal du ha fremgang, aldri tilbakegang, så sant du lyder budene fra Herren din Gud, som jeg gir deg i dag, og legger vinn på å leve etter dem.»

Barneoppdragelse er først og fremst et foreldreansvar. Derfor er denne formaningen til Moses også et ord til oss foreldre.

Benytt derfor din stilling som mor og far til å øve inn lydighet til Guds ord i dine barn. Øv barna opp i kunsten å leve sammen. Oppdag barnas evner og anlegg tidlig, så de blir trygge i hvem de er, og kan velge yrke ut fra det. Hjemmet er det beste stedet til å øve i utholdenhet, og lære gleden ved å ta ansvar i fellesskapet. Husk at det er i alderen to til seks år at det meste av karakteren i et barn utvikler seg (se figuren på side 56 i kapittel tre).

Bevar kreativiteten i samlivet

Alle ekteskap står i fare for å havne inn i den jevne tralten, hvor hverdagen blir som en tredemølle. Dette er ødeleggende for ekteskapet. Gud sier at han har fremtid og håp for oss. Vi trenger også noe vi kan se frem til, noe vi kan utvikle, og se vokse frem. Vi trenger å arbeide oss bort fra problemfokusering, og over til mulighetstenking. Det er slik at det vi fokuserer på, det gir vi også krefter. Dette er kjent fra psykologien. Bibelen sier at den ugudelige får det han frykter (Job 3:25)! Her vil vi holde frem noen områder det vil lønne seg å fokusere på:

Hjemmet – et sted hvor man kan utvikle seg

Ekteskapet skulle være et sted hvor man gjensidig utviklet hverandre til å bli selvstendige og trygge personer som var

opptatt av å gi, og ikke kreve av hverandre. Det er dessverre svært utbredt at man uttrykker sine forventninger til sine omgivelser gjennom et «martyrium»; «Se hvordan jeg lider fordi du ikke tar deg av meg.» Denne form for manipulering er særdeles skadelig når barn utsettes for den fra foreldre. Det skaper skyldfølelse og bitterhet. Mye av slik «surhet» kommer av at man ikke tar tid til å sette opp en felles plan for de ting som må gjøres i et hjem, og fordele oppgavene etter evner og anlegg.

ORDSPRÅKENE 15:22 «Uten rådslagning mislykkes planene, men når mange gir råd, har de fremgang.»

Det krever arbeid å holde et hjem i orden. Det er ikke en enmannsjobb. Alle som bor i hjemmet skulle delta. Her ligger enorme muligheter til personlighetsutvikling og karakterbygging. I hjemmet kan man lære seg å ta ansvar. Her kan man lære team-arbeide, og her kan man oppleve arbeidsglede. Før syndefallet var det å arbeide en gave. Etter syndefallet ble det et ork. Mange finner det lettere å tilbringe timer i helsestudio i hard trening, eller jogge mil etter mil, enn å klippe plenen hjemme, eller ta et tak med støvsugeren. Muligheten til å utnytte arbeidet som en trening, er absolutt til stede. Vi ser derfor at vi kan komme tilbake til paradisiske tilstander når vi oppdager gleden ved å arbeide sammen.

Men uten planlegging får man ikke til et konstruktivt samarbeide mellom mennesker. Samarbeid betinger at alle vet hva de skal gjøre, og hvordan de skal gjøre det. Alle må vite hvem som er ansvarlig for hva. Glem likevel ikke det «krydderet» det er når vi uventet kan komme med små overraskelser av oppmuntring og hjelpsomhet. Uten denne spontaniteten kan livet fort bli kjedelig.

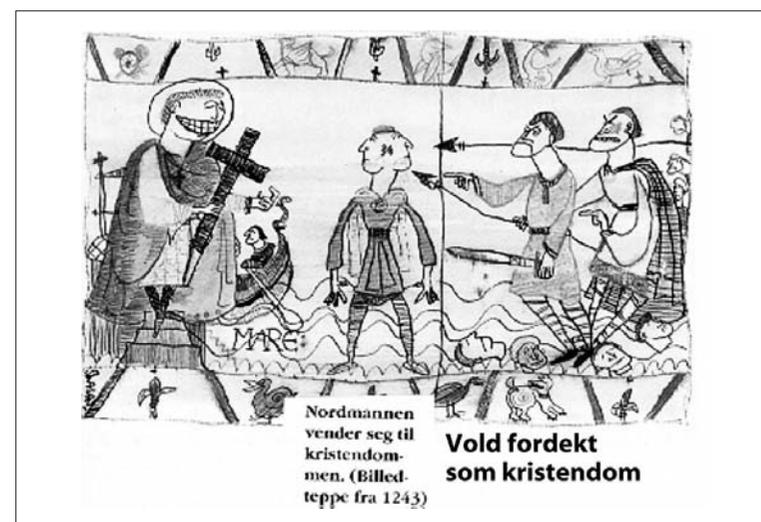
Vi skal oppdra barna til selvstendige mennesker

Hver ny generasjon skal vokse opp som frie og uavhengige mennesker med muligheter for å utvikle sin egenart. Dette må foreldre ha for øye så de ikke faller for fristelsen til å eie og forme sine barn etter eget mønster eller ambisjoner. Som gode foreldre skulle vi som Guds stedfortredere elske frem barnets gaver og evner gjennom anerkjennelse og vennlig rettleiding. Det verste vi kan gjøre med vårt barn er å ødelegge dets selv-bilde gjennom ødeleggende kritikk. Men barnet trenger også å lære respekt for grenser. Den verste form for tyranni er anarki. Da er det viktig at vi er klar over at barna lett respekterer de grenser vi selv respekterer i våre liv, men dobbeltmoral på dette feltet vekker forakt og avsky.

Lederskap

Mange har et galt bilde av Gud gjennom sine foreldre og foresatte, og den formen på lederskap de erfarte i hjemmet.

Det er en vanlig oppfatning at Guds modell for lederskap er nedfelt i *den hierarkiske Jetromodellen* beskrevet i 2. Mosebok

18:18–20 hvor en skulle herske over fem i øverste skikt. I neste skikt skulle så en leder herske over ti osv. Dette er imidlertid den måten hedningene på den tiden organiserte seg, og er en overlevering fra Moses sin svigerfar, som selv var en hedning. At modellen ikke virket i praksis fremgår tydelig i 4. Mosebok 11:14. Her gir Moses uttrykk for at han ønsker å dø, fordi han ikke maktet å lede folket.

Slike maktstrukturer er ikke ukjente i vår kultur heller.

Bildet på forrige side viser en billedvev fra 1243 som fremstiller kristendommens innføring i Norge. Den observante leser vil kunne gjenkjenne disse røttene i mye av den teologiske debatten også i vår tid. Men Gud hadde en bedre veg for Moses: Han gir han oppskriften på det som i dag går under betegnelsen *team-lederskap*, eller *tjenenede lederskap*, kfr. Matteus 23:11. Team-lederskap innebærer at det er en leder som har fått et oppdrag. Men oppdraget kan bare realiseres ved hjelp av de ressursene den enkelte i teamet utgjør. På samme måte var det også at Gud ga Adam i oppgave å dyrke hagen. Men han så at Adam ikke ville klare oppgaven alene. Derfor skapte han Eva og førte henne til Adam. Det er rørende vakkert når Adam ser på kvinnen Gud ga han som medhjelp og utbryter: *«hun er ben av mine ben, og kjøtt av mitt kjøtt»*, – dvs: hun er en del av meg. Gud skapte kvinnen til å ha denne posisjonen i sin manns liv. Gud gjorde bent ut mannen avhengig av sin kvinne, på samme måte som kvinnen er avhengig av sin mann for å kunne realisere bildet.

Denne foreningen innebærer ingen rangordning eller forskjell i verdi. Gud selv innførte den første likestillingsloven ved å si:

1. MOSEBOK 2:18 *«Det er ikke godt for mannen å være alene. Jeg vil gi han en hjelper som er hans like!»*

Det å være hjelper er i vår tid nærmest sett på som et skjellsord og uttrykk for kvinneundertrykkelse. Men når Gud selv skal velge et uttrykk for sitt vesen sier han:

SALME 46:2 *«Gud er vår tilflukt og vår styrke, en hjelp i trengsler, funnet såre stor»* (1930-oversettelsen).

En hjelper er en som har noe, eller kan noe som den andre ikke har eller kan, og som derfor trenger hjelp. Det er en tragedie i vårt samfunn i dag at hjelper-rollen, representert ved hjemmearbeidende husmødre, er blitt så nedvurdert at få ønsker å inneha denne rollen. Men utviklingen begynte med at mannen tok som en selvfølge at det er kvinnen som skal ta seg av barna og hjemmet, uten selv å involvere seg der. Bare ved selv å ta aktivt del i barneoppdragelsen og husarbeidet, kan mannen vise at han mener dette er viktig, og gjennom denne holdningen gi dette arbeidet verdi.

I «kristent» lederskap ser vi svært ofte hvordan mannen sitter i forsamlingen, og ivaretar de religiøse sysler, mens kvinnene deres strever med å holde styr på barna alene.

Paulus, som av mange oppfattes som en kvinneundertrykker pga. det han sier i hustavlene i Efeserne 5, slår fast at den mann som ikke tar ansvar for sine egne, er verre enn en hedning. Se første brev til Timoteus 5:8. Han får godt følge av sin venn Peter som skriver:

1. PETER 3:7 *«Og nå, dere ektemenn: Vis forståelse i samlivet med hustruen, som er den svakere part; og vis henne ære, for sammen skal dere arve nåden og livet. Gjør dette, så ikke bønnene deres blir hindret.»*

Gud vil altså ikke høre på fromme bønner fra en mann som ikke har et rett forhold til sin hustru. Dette samspeillet skal, som vi har nevnt tidligere, gi seg uttrykk i tjenerskap.

Matteus 23:12 slår fast at «den som er størst blant dere, skal være de andres tjener. Den som setter seg selv lavt, skal settes høyt».

Jesus sa at denne verdens barn er klokere enn rikets barn. Det er betegnende at det er industrien og idretten som nå setter disse tankene ut i livet. Johan Kaggstad, som har trent bl.a. Grete Waitz, krever følgende holdning av sine løpere: «Du er med på laget for å gjøre de andre bedre». Gud hadde tenkt at foreldre skulle være slike trenere i hjemmet.

I det følgende skal vi forsøke å trekke frem hvilke elementer vi ser som viktige i et kristent lederskap.

Utvikle mangfoldet

Liv kjennetegnes ved mangfold. Naturen vitner om det. Får barn utvikle seg naturlig, vil mangfoldet komme frem. Men det er viktig å lære å respektere det som er annerledes enn oss selv. Her må foreldre selv være eksempler ved å unngå å tale nedsettende om andre mennesker, spesielt når de ikke er tilstede.

Det er når forskjellige mennesker arbeider sammen mot felles mål, og utnytter hverandres egenart, at man oppnår en synergieffekt (en slår tusen, men to slår titusen).

FORKYNNEREN 4:12 «Om noen vinner over den som er alene, vil to kunne stå seg mot ham. En tretvinnet tråd kan ikke så lett slites av.»

Vår kultur har dessverre utviklet en enten-eller-holdning. Dersom noe er rett, må noe annet være galt. Mens livet vitner om at det kan være nyanser i oppfatninger som er forskjellige fra våre egne, og som belyser situasjoner fra en annen side. Derfor må vi lære oss til å ha respekt for det andre tenker. Abraham Lincoln sa det slik: «Jeg har aldri møtt et menneske som ikke hadde noe å lære meg.»

Finn frem til en felles tjeneste

Noe av det rikeste vi har opplevd som ektepar, er at vi er blitt ført sammen i en felles tjeneste i å hjelpe andre mennesker. Dette innebærer ikke at vi skal gjøre alt sammen hele tiden. Judith har en spesiell gave i å knytte kontakt med mennesker. Jeg har en styrke i å undervise og formulere våre tanker skriftlig. En felles tjeneste for oss innebærer at vi begge brenner for å gi videre det vi selv har erfart og lært. Når vi sitter sammen og samtaler om hva som er viktig å ta med i et budskap, så er vi sammen om forkynnelsen selv om det er jeg som taler. Spesielt når vi veileder andre mennesker opplever vi at vi utfyller hverandre. Vi vil forøvrig sterkt fraråde å ha sjelesorg alene med en av motsatt kjønn.

Vi kunne liste opp en mengde eksempler på hvor galt det kan ende. Du som leser dette må finne frem til de områdene dere kan arbeide sammen på. Vi har brukt oss selv bare for å illustrere et prinsipp.

Planlegg å ha det morsomt og festlig sammen

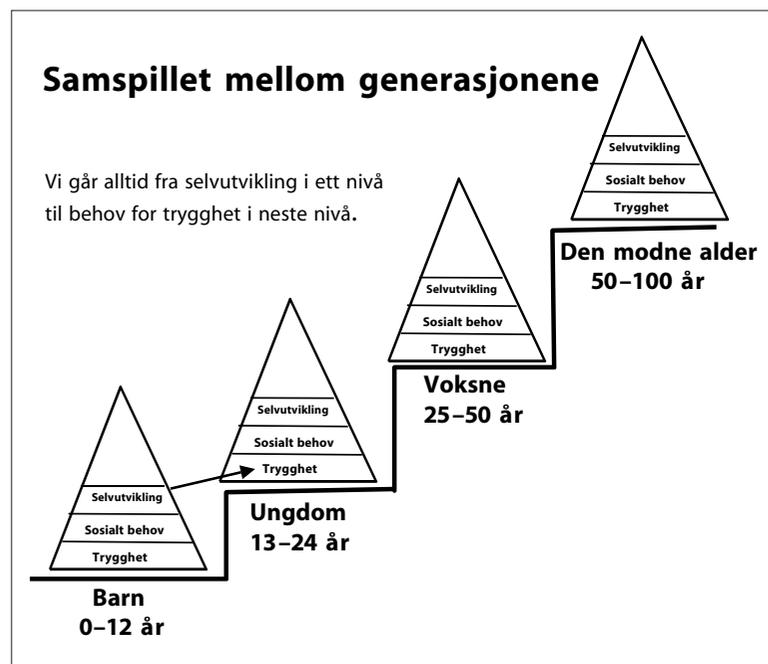
Det første tegnet på at man har problemer i samlivet er at man ikke lenger ler sammen, men fokuserer på det negative, og mister målet av synet – om man noen gang har hatt felles mål. Ikke til å undres over at Satan har forsøkt å rane fra oss både sangen og dansen, og gjøre den skitten og uren. Gud påla sitt folk å holde fest. Mange av dem skulle vare en hel uke. Vi er skapt til fest og glede. Og det er noe vi kan velge bevisst! I Israel er fortsatt sabbatskvelden en hellig familiekveld. Da er hele familien samlet til nattverd, og festmåltid, hvor man synger lov-sanger sammen. Når sabbaten så er over på lørdag kveld, samles man i gatene til fest og dans. Familier som sammen klarer å utvikle en feststemning i familien, vil stå sterkt. De vil lettere se muligheter og lyspunkter når de tunge dagene kommer.

Samspillet mellom generasjonene

Figuren under forsøker å illustrere samspillet mellom de ulike generasjonene. De er nødvendige faser i livet som skulle spille sammen og utfylle hverandre. Tar vi oss tid til å tenke etter hva som særpreger hver av disse fire generasjonene vil vi finne følgende særtrekk:

Barn særpreges av at de er:

umiddelbare, spontane, tillitsfulle, åpne og ærlige, fantasifulle, forventningsfulle, naturlige og lærenemme. I Markus 10:15 sier Jesus: «Den som ikke tar imot Guds rike som et lite barn skal slett ikke komme inn i det.» Det viser at barna har noe viktig å lære bort til de øvrige generasjonene. Men de er også helt avhengige av de voksne.

Ungdom særpreges av at de er:

sterke og dristige, modige, men usikre og sårbare, optimistiske og søkende. Deres rettferdighetssans fører dem fort i opposisjon til det de oppfatter som urimelig og uekte. I denne alder tas de fleste av livets avgjørende valg, som valg av livssyn, yrke og ektefelle.

Den voksne generasjon kjennetegnes ved:

at man får større ansvar. Man må lære å samarbeide med andre voksne og ektefellen, oppdra barn, finne oppgaven med livet, og tjene til livets opphold. I denne fasen møter man livets realiteter og konflikter, og ingen andre kommer og rydder opp for en.

Den modne alder kjennetegnes ved:

at man er blitt etablerte, har hus og hjem og sosial tilhørighet, har høstet erfaring, er blitt stedbundne, og har ressurser som tid og penger. Man har høstet livsvisdom og lærdom, og har autoritet i familie og samfunn.

La oss se hva det er som gjør at det så ofte blir konflikter mellom denne siste generasjonen og voksegenerasjonen: Det er et typisk trekk ved barna at de ser frem til å bli ungdommer. Like typisk er det for ungdommer å drømme om å bli voksne og stifte hjem og familie og gjøre karriere. Men hvor ofte hører vi om at de i den voksne generasjon lengter etter å gå over i den modne alder, hvor man kan tre til side og glede seg over å se de som kommer etter seg vokse og nå lenger enn en selv? Vi har truffet svært få. Det kommer av at det har vært få gode modeller som kan vitne om at dette er den rikeste tiden av livet. En tid hvor man kan erfare Jesu ord om at det er rikere å gi enn å få. Det er generasjonen som skulle kunne si med Paulus: «Vi er av de som gjør mange rike!» Dette kommer ikke av seg selv. Det er et bevisst valg man må gjøre. Det slo oss med

full tyngde da våre foreldre var døde, at det ikke lenger kunne gå til dem for å få trygghet. Da tok vi et bevisst valg: Vi ville bruke resten av vår tid på å gjøre de etterfølgende slekter trygge ved selv å være en vegg de kunne støtte seg til.

Det vil være vanskelig å komme ut av den første utrygge fasen i denne alder uten et slikt bevisst valg. Derfor er denne overgangsfasen den viktigste fasen i livet. På en samling med ektepar over femti år spurte vi hvor mange som kunne vitne om at de hadde aktiv støtte av den eldre generasjon da de gikk over fra ungdomsfasen til voksenalderen. Mindre enn ti prosent kunne svare bekreftende. Men hundre prosent sa at de ville ha kunnet nå lenger med en slik støtte.

Da Moses sendte speidere inn i Kanaan for å utforske landet, valgte han ut to ungdommer, Josva og Kaleb. De øvrige var fra den voksne og den modne generasjonen. (Dette forstår vi ut fra at de var de eneste to som overlevde de førti år i ørkenen.) Da de kom tilbake vitnet de alle om at landet fløt av melk og honning, men det var bare de unge som hadde mot til å innta landet fordi de hadde en annen ånd. Kfr. 4. Mosebok 14:24. Da sa Gud til Moses: Vi kan ikke innta landet uten den modne generasjonen. Da vil folket bli slått. Derfor valgte Gud å la folket vandre rundt i ørkenen i førti år, til det var vokst opp en ny generasjon modne mennesker som trodde på Gud.

Denne historien viser oss at den modne generasjon er helt nødvendig for å nå videre i utviklingen. Det tragiske er at det er nettopp denne generasjonen som står som symbolet på stagnasjon og motstand mot forandring. Men når den vender om og tar ansvar for sin viktige oppgave i livet, *å være en trygg vegg for de som følger etter*, da vil vi igjen være i stand til å «innta landet».

MALAKIA 4:6 «*Han skal vende fedrenes hjerter til barna og barnas hjerter til fedrene, så jeg ikke skal komme og slå landet med bann.*»

Dette utsagnet til profeten har stått der som en utfordring til alle slekters eldregenerasjon. Vi tror vi lever i en tid hvor vi skal få se at dette blir en virkelighet. Utfordringen er at dette er den eneste måten vi kan unngå at vårt land kommer under forbanelse. Vi har mange rørende eksempler på at når den modne alder vender om så bringer det legedom til alle fire generasjonene.

Hvor står dere idag?

På en weekend ba vi alle deltakerne om å notere ned et utsagn om hva som gjorde samlivet godt. Det resulterte i tabellen på neste side.

De som ønsker å arbeide bevisst på sitt samliv kan bruke tabellen og sette karakter fra én til ti hvor ti er høyest. Det er lurt å fylle ut tabellen hver for seg første gangen, for så å sammenligne resultatet. Har dere fått svært forskjellig poeng på samme linje, har dere noe å snakke om. Der hvor dere har lav poengsum gir dette en indikasjon på hvor dere må sette opp et treningsopplegg i 21 dager.

Etter en tid kan dere foreta en ny vurdering.

Det vil gi en god pekepinne på hvor dere er blitt dyktige, og hvor dere må arbeide videre på samlivet.

	Hans sterke sider	Hans utviklingsmuligheter
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

	Hennes sterke sider	Hennes utviklingsmuligheter
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

Må Gud velsigne dere til at dette arbeidet må bli en spennende lek, hvor dere kan kappes om å gi hverandre ære, og begge oppleve gleden i å vokse sammen.

TI BUD TIL FORELDRE

- 1 Du skal elske ditt barn av hele ditt hjerte, med hele din sjel, med hele din styrke, men også med hele din forstand.
- 2 Du skal se på ditt barn som en person, ikke som noe som tilhører deg.
- 3 Du skal vurdere barnets kjærlighet og respekt som noe verdifullt du kan oppnå, og ikke noe du kan kreve.
- 4 Hver gang du irriterer deg over ditt barns ubetenksomhet og dumheter, skal du huske dine egne dumheter i samme alder. Det er ved å gjøre feil at vi lærer, og du er satt til å løse ditt barn fra skyld ved å tilgi det.
- 5 Husk, at ditt barn har rett til å se opp til deg som en helt, gjør derfor ditt til å leve opp til idealet.
- 6 Husk også at ditt eksempel i handling virker mer enn din moralisering i ord. (Barnet blir slik du er, ikke slik du taler.)
- 7 Du skal streve etter å bli en veiviser på livets veg, og ikke en kjepp i hjulene.
- 8 Du skal lære ditt barn å stå på egne ben, og kjempe sin egen kamp. (Ta ansvar for sitt eget liv.)
- 9 Du skal hjelpe ditt barn til å se skjønnheten i livet, til å være vennlig og god, til å elske sannheten og til å leve i vennskap med sine medmennesker.
- 10 Du skal gjøre ditt hjem til et lykkelig og trygt fristed for deg selv, for dine barn og for dine barns venner (Jesaja 32:18).

Disse punktene er sakset fra «Porsgrunnskolen», og antas å være fra tidlig i 19. århundre.

DE VAR NAKNE, BÅDE MANNEN OG HANS HUTRU, MEN DE SKAM- MET SEG IKKE.

[1. MOSEBOK 2:24]

Adam og Eva skulle leve i full åpenhet både til ånd, sjel og legeme. Syndefallet begynte med at enheten mellom Adam og Eva ble brutt. Vi vet ikke hva årsaken kunne være, men den vanligste årsaken i dag er at Adam blir opptatt av sine egne ting uten å involvere Eva. Hun er ikke lenger en del av han, men blir noe som er utenfor hans verden. Dermed må Eva søke andre steder for å få dekket sitt behov for fellesskap. I den utryggheten som oppsto da Adam forsto at han sto alene, ble han redd, og skjulte seg for Gud. Han la skylden for fallet på sin medhjelp og på Gud, i stedet for å stå frem og ta ansvaret. Dette lærer oss to ting:

- Mannen er spesielt kalt til å ta ansvar (Gud holdt Adam ansvarlig).
- Satans fremste taktikk er å få mennesket til å skjule sine fall og nederlag, og leve i mørke, slik at Guds tilgivelse ikke kan finne sin adresse i deres liv.

Vi ser at da Gud inngikk en pakt med Abraham, slik det er beskrevet:

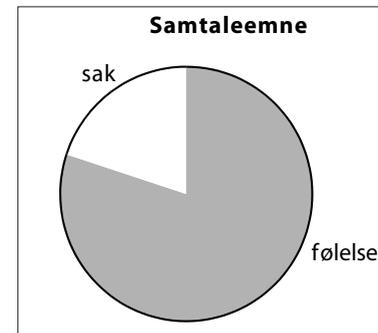
1. MOSEBOK 15:18 «Den dagen sluttet Herren en pakt med Abram og sa: «Din ætt gir jeg dette landet, fra Egypterelven helt til Storelven, Eufkrat.»

Så gikk pakten nettopp ut på at Abraham skulle leve i lyset med sitt liv.

1. MOSEBOK 17:1 «Da Abram var 99 år, viste Herren seg for ham og sa: «Jeg er Gud Den Allmektige. Lev for mitt åsyn, vær hel i din ferd!»

Det betyr at Abraham ikke skulle skjule noe for Gud. Det ble fundamentet for den pakten Gud gjorde med Abraham, og alle mennesker etter han.

Følelser og sak

Såre ting er ofte følelsesladet. Særlig menn har lett for å såre kvinner ved å komme med løsninger i en situasjon hvor hun lengter etter forståelse og medfølelse. Dette oppfattes lett som: «Hvis du bare var like flink og dyktig som meg, så hadde du unngått dette...» Det er viktig at følelser blir møtt med følelser. Ingen klarer å være særlig saklige når følelsene er ute av lage. Følelser er et sant uttrykk for hvordan vi har det inne i oss, og må tas på alvor. De hjelper oss til å holde kontakt med virkeligheten, og er derfor viktige for at vi ikke skal leve et overfladisk liv.

Når vi mister kontakt med hverandre på det følelsesmessige plan, vil vi havne i ensomhet. I ensomheten trives misforståelser, gale antagelser og gale holdninger vokser frem. Det er påvist at femti prosent av all feilkommunikasjon skyldes at man snakker forbi hverandre.

Det er viktig at mannen lærer seg å forstå kvinnens følelsesmessige svingninger. Den månedlige syklus vil påvirke humøret (se figuren på side 103). I fasen før, under og etter menstruasjonen skjer det hormonelle endringer i kroppen som påvirker psyken. Da trenger kvinnen forsikring om at hun er elsket, og at mannen viser forståelse for at hun strever med sine følelser. Vår erfaring er at det samme skjer under graviditet, fødsel og i tiden etter fødselen.

Det ligger oss på hjerte å si dette med store bokstaver, fordi de færreste menn har innsikt på dette området. Mange følelsesmessige konflikter kan føres tilbake til slike tider hvor kvinnen følte seg sviktet og alene. Når hun senere forsøker å dele denne sårheten med sin mann vil han lett oppfatte dette som kritikk. Men kjære ektemann; prøv å forstå at hun ønsker å lukke deg inn i et sårt område i hennes sinn for at hun sammen med deg kan bearbeide sorgen og bli sterke sammen. Vår erfaring er at det er slike «sorgprosesser» som gjør at vi virkelig kommer hverandre nærmere og kjærligheten får nytt liv.

Boken «*Kvinner er fra Venus og Menn er fra Mars*» av John Gray, gir et godt innsyn i hvor forskjellige vi er. Boken kan absolutt anbefales.

Videre vil vi anbefale boken «*Kjærlighetens 5 språk*» av Gary Chapman, Lunde forlag, ISBN 85-520-3963-4.

Forfatteren beskriver hvordan vi har lært å ta imot kjærlighet på følgende fem språk:

- 1 Anerkjennende ord
- 2 Tid for hverandre
- 3 Ta imot gaver
- 4 Tjenester
- 5 Fysisk berøring

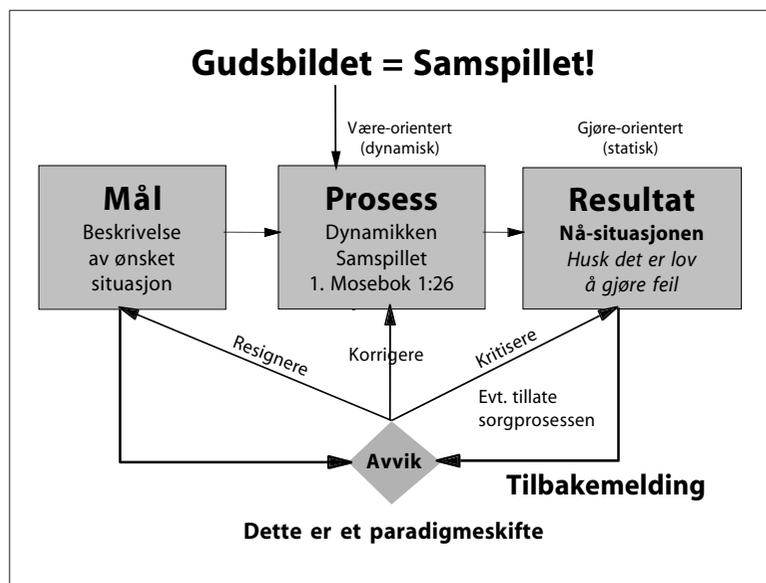
Dersom vi ikke kjenner kjærlighetsspråket til vår ektefelle kan vi risikere at vi forsøker å gi kjærlighet på vårt eget språk. Dette kan være helt forskjellig fra ektefellens, og dermed vil han eller hun ikke oppleve seg elsket, på tross av alt vårt strev.

Boken er et praktisk verktøy for den som vil lære å kommunisere kjærlighet slik at ektefellen opplever seg elsket.

Trygghet, en forutsetning for god kommunikasjon.

Da vi nådde frem til den forståelsen at Judiths følelser egentlig var «mine», fordi hun jo er en del av bildet vi ønsker å fremstille, ga det henne en trygghet til å komme frem med dem. De ga oss verdifull informasjon om vårt samliv, og den tryggheten hun opplever ved å bli tatt imot, gjør henne i stand til av hjertet å være min medhjelp og støtte meg. Dette igjen gjør meg trygg til å ta imot hennes tilbakemeldinger og korreksjoner. Motsatt vil den utryggheten som oppstår når man opplever seg avvist, føre til en ond spiral av vonde følelser hvor alt taes opp i verste mening. I de siste årene har det blitt lagt stor vekt på å gi krisepsykiatrisk hjelp til de involverte. Man erkjenner at dersom man ikke får anledning til å snakke ut såre og vonde opplevelser vil følelsene lett blokkeres, og det kan føre til alvorlige forstyrrelser i sinnet.

Det tok lang tid før Judith og jeg forsto at dette også er viktig i samlivet. Spesielt mente jeg at når vi var ferdige med en krise, og hadde bedt hverandre om tilgivelse så skulle vi være ferdige med saken. Da var det galt å ta det opp igjen. Vi har etter hvert forstått at om den ene parten har behov for å snakke

om det som var sårt for å få de vonde følelsene ut av sinnet, så er ikke dette en anklage mot den andre. Tvert imot kan dette vise seg å være en god hjelp for begge parter for å legge det bak seg for godt.

Figuren over illustrerer at det må være lov å ta opp ting for å tillate krisepsykiatri, eller å la sorgprosessen bli slutført.

Vær sanne og ekte

Det viktigste element i kommunikasjon er sannhet. I Efeserne 5:1 oppfordrer Paulus oss til å ha Gud til forbilde. Gud sa om seg selv til Moses: Jeg er den jeg gir meg ut for å være. Skuespill heter «hypokrites» (hyklere) på gresk. Vi vet Jesus gikk sterkt ut mot hyklerne på sin tid. Slangen som fikk Eva til å synde, hadde en splittet tunge. Den talte sannhet og brukte Guds ord, men samtidig sådde den løgn. Dette er dobbelkommunikasjon. Slik kommunikasjon skaper frykt og usikkerhet.

Dersom vi sier noe vi ikke mener, slik at vår ånd sier noe annet, vil mottakeren likevel oppfatte hva vi egentlig mener gjennom kroppsspråk og tonefall. Holdninger lar seg ikke skjule. «Vi vet mer om hverandre enn vi vet at vi vet.

Vi må legge vekt på å være den vi er. Da kan vi også bli elsket for den vi er.

Den aktivt lyttende

En samarbeider best ved å lytte oppmerksomt til det andre sier, og stille konstruktive avklarende spørsmål. Husk at du er i ferd med å få vite noe du ikke vet, ikke minst om deg selv. Jesu lignelse om splinten og bjelken viser hvor lett det er å se feil hos andre, og samtidig være blind for at vi selv har de samme feilene i enda større grad.

LUKAS 6:41-42 «Hvorfor ser du flisen i din brors øye, men bjelken i ditt eget øye legger du ikke merke til? Og hvordan kan du si til din bror: «Bror, la meg ta flisen ut av øyet ditt!» du som ikke ser bjelken i ditt eget øye? Din hykler! Ta først bjelken ut av ditt eget øye! Da vil du se klart og kan ta flisen ut av din brors øye.»

Det er bare gjennom aktiv lytting du kan få ny innsikt og mulighet til å forstå den som snakker, og derigjennom bedre samarbeidet. Avbrytelser og utsagn som: «Du burde gjort det slik!», eller «slik ville ikke jeg ha gjort det!» får den andre til å føle seg dum og hjelpeløs, og viser at du ikke er interessert i å arbeide med deg selv. Når ektefellen deler vonde og vanskelige ting, gjelder det å vise delaktighet og forståelse for situasjonen. Senere kan man i fellesskap komme frem til hvordan man kan forhindre slike situasjoner å oppstå igjen. (Korrigerer prosessen.)

Direkte kommunikasjon

Når du sier det du egentlig mener, og setter ord på det du føler og tenker, skaper det trygghet. De andre vet hvor de har deg. Når du fortier dine følelser av frykt for «bråk», skjer to ting:

For det første fratar du den annen part muligheten til å få informasjon om hvordan du opplever situasjonen. Slik taushet er drepende for fellesskapet, og er synd mot budet om å leve i lyset. For det andre fører uttalte forventninger og innestengt sinne til gale og syndige holdninger. Det fører i neste omgang til bitterhet. Hebreerbrevet 12:15 advarer oss mot å la noen bitter rot få vokse opp slik at Guds nåde går fra oss. Da blir vi nådeløse også i forhold til hverandre.

Svært mange psykosomatiske lidelser kan føres tilbake til en bitter rot. For å unngå dette, setter vi av cirka en halv time hver kveld hvor vi samtaler om det som har skjedd i løpet av dagen. Andre kan finne tid i forbindelse med måltider, eller etter kaffen. Vi er bevisste på å rydde opp i alle misforståelser og såre følelser, slik at ikke solen skal gå ned over vår vrede. Slik tid er den beste investeringen vi kan gjøre i hverandres liv. Dessuten er slike stunder tid for både vennskap og romantikk. Det er tid for å uttale gode og vennlige ord som bygger opp, og som skaper gode og varme følelser. Våre lange bilturer til og fra weekender er gode anledninger til slik kommunikasjon. Utfordringen for dere som leser dette, blir å finne anledninger som passer for dere! Ordspråkene taler om hvilken påvirkningskraft våre ord har:

Gode ord gir liv og helse ORDSPRÅKENE 4:22

Livet går ut fra vår ånd ORDSPRÅKENE 4:23

Den som sprer velsignelse trives ORDSPRÅKENE 11:25

Tankeløs tale stikker som sverd ORDSPRÅKENE 12:18

Vennlige ord er som honning ORDSPRÅKENE 16:24

Glede i hjertet gir god helse ORDSPRÅKENE 17:22

Tungen har makt over liv og død ORDSPRÅKENE 18:21

Talesenteret styrer hele kroppen: Se hva Jacob skriver:

JACOBS BREV 3:5-9 «*Tungen er et lite lem ... og den smitter hele kroppen.*»

Vi er alle et produkt av de ord som er uttalt over oss fra vi var små og opp til i dag. Forsøk viser at endorfininnholdet i blodet styres fra talesenteret. Det øker når vi er positive og velsigner, mens adrenalininnholdet øker når vi er negative og taler nedsettende om andre.

Når vi vet dette, forstår vi lettere at Bibelens utsagn: «*vær alltid glade*» er en helseanvisning både til kropp og sjel.

Kommunikasjon kan læres

God kommunikasjon er et fag, og kan læres. Har man vokst opp i miljøer hvor det ble brukt skadelig kommunikasjon, må dette avlæres, samtidig som god kommunikasjon må innlæres.

Mye av den lidelse vi kommer opp i er selvforskyldt, fordi vi styrer oss inn i det med våre ord og tanker. Det vi gir oppmerksomhet, gir vi makt i vårt liv.

Sinnet vårt kan sammenlignes med et isfjell, slik figuren viser. Det nytter ikke å begynne å forandre det som er over vannflaten.

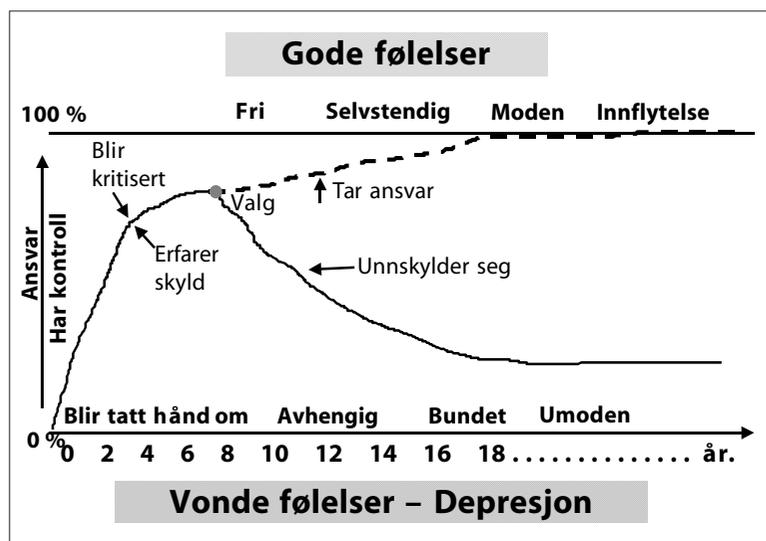

Paulus sier i 2. Korinterne 10:3-5 at det er i tankelivet vi har muligheter til å vinne seier. Derfor må vi ta *tankene* til fange i lydighet under Kristus. Dersom vi ikke tar negative tanker til fange, vil de fort vokse til å bli holdninger. Mens en tanke kan avvises og bindes, er en gal holdning noe det vil ta bevisst arbeide å kvitte seg med. Ofte blir slike tankebygninger bosted for demoniske makter.

En av de vanligste tankebygningene som må brytes er en innøvet holdning til at andre har skylden for at jeg har det vondt. Dette er egentlig et uttrykk for at en ikke tar ansvar for eget liv (se kapittel en under Kunnskapens tre).

Figuren under illustrerer hvordan barn naturlig tar ansvar når de får muligheter for det. Negativ kritikk og anklage fra foreldre og foresatte kan få dem til å utvikle en uansvarlig holdning til livet.

Utviklingskurven deler seg i punktet «Valg» hvor barnet velger å bøye seg for foreldres vilje i opprør. Skal vi komme oss ut av denne vonde tilstanden er det ingen annen veg enn å tilgi de som har såret oss, og velge å ta ansvar for eget liv. Ved å gå

tilbake til valg-punktet og tilgi, tar barnet ansvar for eget liv og kan vokse til full modenhet.

Figuren er en illustrasjon på denne vanskelige, men svært virkningsfulle prosessen. Det lille barnet inne i oss kan få en slik mulighet i voksen alder, ved at vi tar på alvor det vi har omhandlet i kapittel to om å forlate ...

Vi har autoritet til å løse og binde.

Vi møter stadig mennesker som er bundet. Da har vi autoritet til å løse og binde i Jesu navn. Vi har enda ikke opplevd at den onde ikke må vike når mennesker aktivt samarbeider i en slik befrielsesprosess. Men det har gjort at vi har fått en sunn frykt for å la den onde få innpass i våre liv. Å la gale tanker få bli i vårt sinn, er som å leke med ilden. En dag kan det bryte ut en ild som vi ikke kan slukke. Det er slik bevisst ulydighet som er synd mot den Hellige Ånd. Vi har dessverre eksempler på mennesker som gjennom vedvarende bevisst ulydighet mot Guds ord har havnet i psykopati. Her er det viktig å innse at jeg har ansvaret for at jeg forandres, og at det er spilt møye å prøve å forandre andre mennesker mot deres egen vilje. Samtidig er det viktig å forstå at vi modnes best i et nært samarbeide med andre mennesker, og særlig vår ektemake. Ordspråkene 27:17 sier at jern slipes mot jern, og det ene menneske sliper det andre.

Sett av tid for kommunikasjon

Kommunikasjon er et middel til å oppnå nærhet og forståelse. Dersom man bare skal forsøke å snakke ut når man er midt oppe i en konflikt, så vil det ikke gå. En gang i blant kan det være lurt å planlegge en weekendt alene med ektemaken. Det kan vise seg å bli en god investering. Men det er kanskje

lurt å trene på kommunikasjon hjemme først. Mange ønsker seg evig liv, men vet ikke hvordan de skal få en weekend til å gå sammen med sine kjære. Sett derfor av en tid til fortrolig samtale. Dette kan utvikle seg til stunder hvor visjonen får vokse og hvor felles planer om fremtiden finner sin form. Dette er nødvendig om dere ikke skal ende opp med å leve hvert deres isolerte liv.

Alt liv trenger tilførsel av næring. Fellesskap med ektefelle er også en aktiv tilstand som man må ville og gjøre noe med hele tiden. Dersom vi ikke tilfører fellesskapet næring i form av gode ord og oppmuntring, vil det kjølnes og før eller siden miste livet. Peter skriver:

1. PETERS BREV 4:10-11 «Tjen hverandre, hver med den nådegave han har fått, som gode forvaltere over Guds mangfoldige nåde. Den som taler, skal se til at han taler som Guds ord. Den som tjener skal tjene med den styrke Gud gir. Slik skal Gud i ett og alt bli æret, ved Jesus Kristus.»

Sex i ekteskapet.

Mange spør oss om vi ikke skal snakke om sex i dette kapitlet. Det handler jo om å være nakne! («De var nakne, men de skammet seg ikke».)

Vår erfaring er at ektefeller som tar de anvisningene vi har kommet med, eller rettere de anvisningene Gud ga Adam og Eva i paradiset, vil få et harmonisk seksualliv.

I kapittel 3 nevnte vi at «Seksuallivet er et sikkert barometer som viser om det er samsvar mellom liv og lære i vårt samliv.» Kvinner som ikke opplever seg trygge og elsket vil ha vanskeligheter med å gi seg til sin mann. Når seksuallivet skranter, vil vi råde ektefellene til å spørre hverandre: «Opplever du deg elsket av meg?»

Kommunikasjon må alltid ha som bærebjelke at vi møter hverandre på det følelsesmessige plan. Målet er at den andre skal oppleve seg elsket av meg.

Da blir seksuallivet langt mere enn samleie. Det blir stunder hvor vi kommer hverandre nær i intimitet og åpenhet. Det er ingen tilfeldighet at menneskene skiller seg fra dyrenes parring ved at de kan se hverandre inn i øynene når de elsker med hverandre.

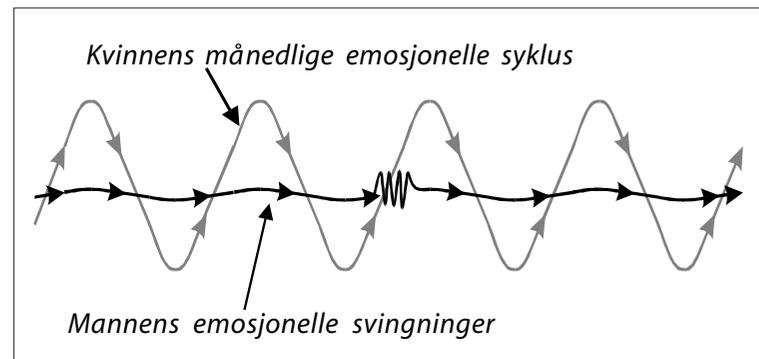
Likevel kan det være ting vi trenger å vite om hverandre for ikke å såre hverandre på dette feltet.

En kvinne vil i fruktbar alder påvirkes av sin månedlige syklus.

Før menstruasjonen setter inn begynner hun på en nedadgående kurve hvor hun lett blir såret og irritabel. Dette er forsøkt illustrert i kurven under.

En rabbiner i London, Shmuley Boteach, har skrevet boken «Kosher Sex» (ren sex) Han hevder at mens bare ti prosent av europeiske kvinner har glede av seksuallivet er tilsvarende prosent åtti for jødiske kvinner som overholder Moselovens Kosherbud slik det fremgår i 3. Mosebok 15:19. De foreskriver seksuell avholdenhet under og syv dager etter menstruasjonen.

Meningen med seksuell avholdenhet var at nå skulle ekteparet konsentrere seg om å utdype vennskap og vise omsorg og

forståelse. En kvinne som får omsorg og forståelse nettopp i den perioden av hennes syklus hvor hun er sårbar, vil være i stand til å møte ektemannen med lengsel og lidenskap når kurven går oppover igjen. Shmuley Boteach hevder også at et slikt opphold vil gjøre seksuallivet nytt og spennende for ektemannen. Derfor er et slikt opphold gunstig også for mannens seksualliv. Da ser vi hvor viktig det er at unge gutter øves opp til å forstå at seksuell avholdenhet i ungdomstiden gjør dem bedre skikket til et godt seksualliv i ekteskapet.

Linjen i figuren som viser mannens følesessvingninger, viser at han i større grad er i stand til å kontrollere sine følelser om han vil.

Faren med å tegne kurver er at generalisering aldri blir riktig.

Flere ektepar har kommet til oss og sagt: *«Hos oss er det han som svinger, mens jeg er den stabile».*

Det er klart at dersom kvinnen har en flegmatisk personlighet vil dette prege hennes følelsesliv. Likevel vil nok den månedlige syklus virke inn. På samme måten vil nok en mann som har en sangvinsk personlighet normalt kunne ha sterke følelsmessige svingninger (se figuren på side 74).

Vi tror mange kunne fått et bedre seksualliv om man snakket mer åpent ut om sine seksuelle behov. Mens mannen fort blir tent ved å se henne kle av seg eller ved berøring, vil en kvinne trenge forberedelse. En liten hemmelig avtale allerede ved frokosten kan gjøre hele dagen spenningsfylt. Dessuten gir det anledning til å forberede seg ved å dusje og stelle seg. Svært mange kvinner har betrodd oss at manglende hygiene fra mannens side ødelegger det som kunne blitt en god og intim stund.

Kransekaka, som er vist på side 61, illustrerer at dersom noen av ringene mangler, er det nødvendig å få disse på plass.

Det er en gammel rabbinsk tradisjon at ektefolk ikke skulle ha sex sammen dersom de var sinte og såret på hverandre.

Da vil samleiet oppleves som et overgrep, og gjøre skade som kan ta lang tid å lege. Vi vil også nevne at en mann som til stadig blir ydmyket og hakket på kan bli impotent.

Høysangen viser veg til det intime forholdet som skulle være mellom mann og kvinne i seksuallivet:

HØYSANGEN 4:7 *«Min elskede, alt ved deg er vakkert!»*

Paulus bruker nettopp det intime forholdet mellom mann og kvinne som et bilde på intimiteten mellom Kristus og kirken:

EFESERNE 5:32–33 *«Dette er et stort mysterium; jeg tenker på forholdet mellom Kristus og kirken. Men det gjelder også dere: Hver og en skal elske sin hustru som seg selv, og hun skal ha respekt for sin mann.»*

Følgende dikt i fri oversettelse etter Piet Hein kan være noe å tenke over:

*Å leve i nuet er livets teknikk, –
og alle folk gjør jo sitt beste.
Men halvdelen velger det nuet som gikk,
og resten de velger det neste.*

*Det forrige nu og det kommende nu
blir aldri i livet PRESENTE,
skal alle folks levetid gå med ska'tru,
til bare å minnes og vente?*

*Det nu som er gått, er alltid forbi,
det neste blir aldri det rette.
Nei, sørg for at nuet som du lever i,
en gang for alltid er DETTE.*

ARBEIDSOPPGAVE 5

DE VAR NAKNE, BÅDE MANNEN OG HANS
HUSTRU, MEN DE SKAMMET SEG IKKE.

- 1 Noter ned på hvilke områder dere er sterke i kommunikasjon.

- 2 Noter ned på hvilke områder kommunikasjonen lett bryter sammen.

- 3 Prøv å komme frem til hva årsaken er til at kommunikasjonen bryter sammen.

- 4 Sett opp en plan for hvordan dere skal komme videre.

Del planen med noen gode venner, og bruk disse vennene som referanseramme for å måle om dere gjør fremgang. Be sammen om at dere skal vokse i kjennskap til hverandre og lære å forstå hjertespråket til hverandre. La det bli et mål å ta alt opp i beste mening – Det er et mål på hvor trygge dere er på hverandre. Må Gud la samlivet deres bli en oase, ikke bare for dere selv, men hvor også andre kan drikke av den kilden dere har funnet sammen.

Tanker fra «Gyldne alders leir» i Ungdom i Oppdrag sommeren 1996

Råd for unge foreldre i barneoppdragelse:

- 1 Vær en god og fortrolig venn for barnet.
- 2 Vær tilgjengelig når barnet trenger deg.
- 3 Gi uttrykk for kjærlighet til barnet, fysisk og verbalt.
- 4 Gi anerkjennelse, både for god oppførsel, gode holdninger og godt utført arbeide.
- 5 Vær snar til å oppmuntre.
- 6 Utvikle barnets egenart.
Ikke gjør det til en kopi av deg selv.
- 7 Gi fast og bestemt korreksjon på gale ord og gal adferd.
Benytt anledningen til å gi trygg og positiv veiledning.
Vær fast og konsekvent når det gjelder vedtatte regler.
Ikke sett regler dere foreldre er uenige om.
- 8 Vær et eksempel med egen livsførsel.
- 9 Oppmuntre dem og veiled dem til å ta utdanning.
- 10 Oppmuntre dem til å spille et instrument.
- 11 Del din livserfaring med dem.
- 12 Tør å vise egne svake sider.
- 13 Vær tålmodig. Gi barnet mulighet til å ta ansvar for egen læring.
- 14 Lær barnet å ta ansvar for egne valg, og respekter deres valg som ikke bryter med vedtatte regler. Det må være lov å gjøre feil for å lære av konsekvenser.

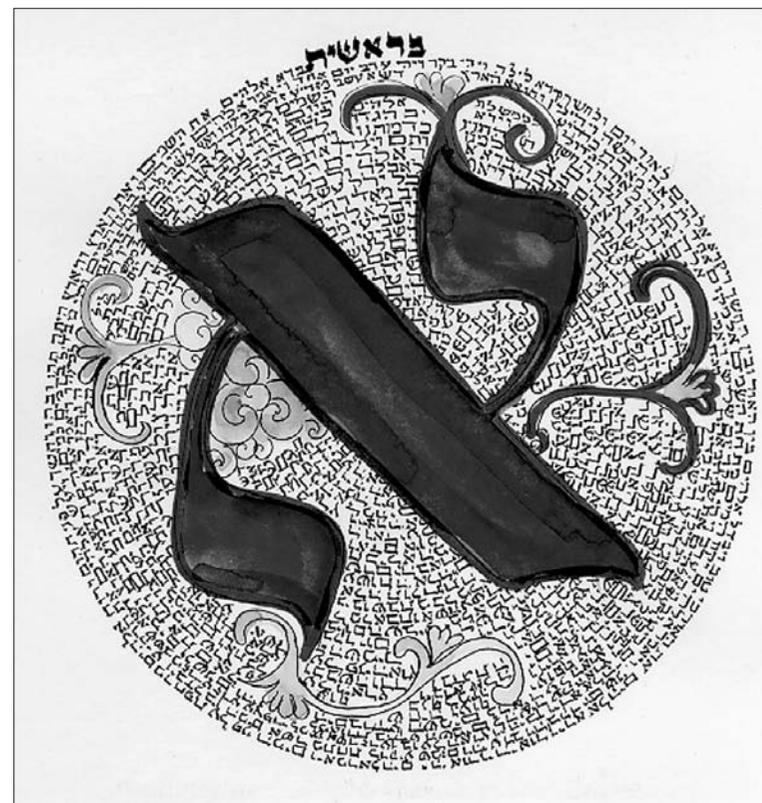
- 15 Lær dem tidlig å ta ansvar for praktiske gjøremål i hjemmet.
- 16 Lær barnet tilgivelse ved selv å be om tilgivelse.
- 17 Lær dem å lese Guds ord og be.
- 18 Se opp for manipulerende utsagn som gir barnet skyldfølelse.
- 19 Følg de samme rådene når det gjelder barnebarna.
- 20 Ha selv et voksent fellesskap som fremmer disse reglene.

Grunnregler for nybakte ektefolk og foreldre fra eldregenerasjonen

Dere er selv ansvarlige for eget liv og familie.
Om vi fikk leve livet om igjen ville vi:

- brukt mer aktiv tid sammen, og med barna.
- vært mer aktive i å skape det miljøet vi ville at barna skulle vokse opp i. (Dette kommer ikke av seg selv!)
- satt kravene til økonomi slik at det ovenstående ble mulig.
- ikke basert oss på tilskudd fra våre foreldre, men tatt det som en hyggelig overraskelse.
- vært mer raus med å gi verbalt uttrykk for vår kjærlighet til våre barn, og til våre foreldre.

Dere vet ikke hvor lenge dere har oss, men så lenge vi lever ønsker vi å være der når dere trenger oss.

*Dette bildet viser det første kapitlet i Bibelen.
Bokstaven i midten er den første bokstaven i det
hebraiske alfabet – bokstaven ALEF.*

*Teksten er skrevet i en innadgående spiral.
De fete bokstavene øverst står for*

I begynnelsen ...

